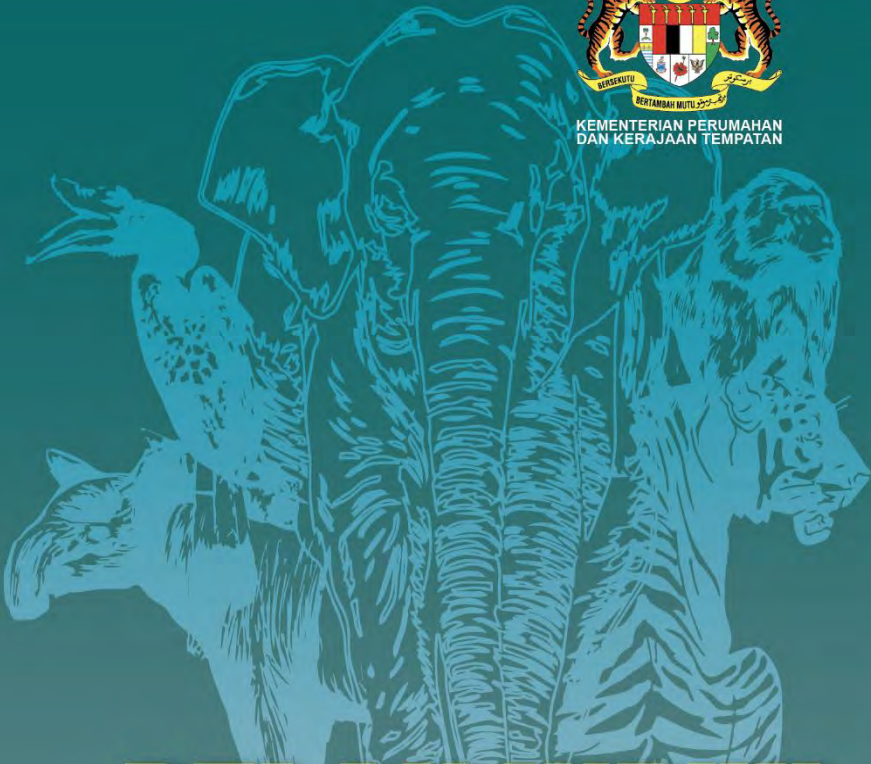

KEMENTERIAN PERUMAHAN
DAN KERAJAAN TEMPATAN

PELAN INDUK
RANGKAIAN EKOLOGI
CENTRAL FORESTSPINE (PIRECFS)
2022

PIRECFS

PLANMalaysia
(Jabatan Perancangan Bandar dan Desa)
KEMENTERIAN PERUMAHAN DAN KERAJAAN TEMPATAN

SELANGOR

© Hak Cipta

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa (PLANMalaysia)
Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan

Hak cipta terpelihara

Mana-mana bahagian dalam laporan ini tidak boleh diterbitkan semula, disimpan dalam cara yang boleh dipergunakan lagi atau pun dipindahkan dalam sebarang bentuk cara, sama ada dengan cara elektronik, gambar rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran bertulis daripada penerbit terlebih dahulu.

ISBN 978-967-5456-77-0

Pelan Induk Rangkaian Ekologi
Central Forest Spine (PIRECFs) 2022 Jilid 2 Negeri Selangor

Diterbitkan oleh:

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa (PLANMalaysia)
Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan
Blok F5, Komplek F, Presint 1,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62675 PUTRAJAYA

2022

PELAN INDUK RANGKAIAN EKOLOGI *CENTRAL FOREST SPINE* (PIRECFS) 2022

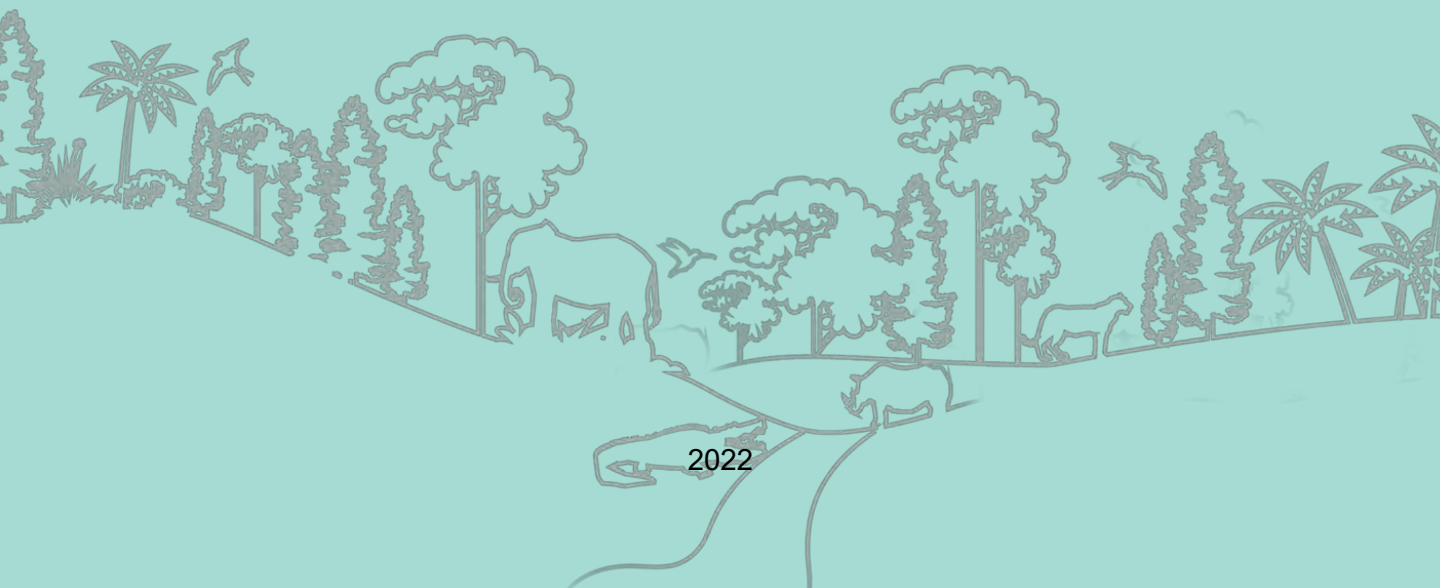
JILID 2 PEMELIHARAAN CFS DAN RANGKAIAN EKOLOGI

SELANGOR

Laporan Jilid 2 ini hendaklah dibaca dan dirujuk bersama-sama dengan Jilid 1 Pelan Induk Rangkaian Ekologi *Central Forest Spine* (PIRECFS) 2022. Jilid 2 ini adalah dokumen sokongan yang disediakan mengikut negeri yang akan saling melengkapi dan sebagai komplementari kepada laporan ini.

Bagi membantu Kerajaan Negeri melaksanakan perancangan pemeliharaan CFS dan Rangkaian Ekologi, Jilid 2 ini telah disediakan sebagai asas rujukan dan pelan tindakan mengikut Negeri dengan merumuskan latar belakang, penemuan utama dan strategi pemeliharaan mengikut cadangan Rangkaian Ekologi yang terdapat di dalam Jilid 1.

Laporan ini telah dipersetujui di dalam Mesyuarat Majlis Perancang Fizikal Negara (MPFN) Bil.1/2022 pada 20 Julai 2022. Laporan ini juga telah dipersetujui di dalam Mesyuarat Jawatankuasa Perancang Negeri Selangor Bil.3/2022 pada 2 September 2022 untuk kelulusan dan diterima pakai di peringkat Negeri.

SENARAI KANDUNGAN

KANDUNGAN	MUKA SURAT
<i>Isi Kandungan</i>	i
<i>Senarai Jadual</i>	ii
<i>Senarai Rajah</i>	iii
<i>Senarai Singkatan</i>	v
<i>Senarai Istilah (Glosari)</i>	vi

PENGENALAN 1

A. Central Forest Spine (CFS)	1
B. Rangkaian Ekologi CFS	2
C. Dokumen Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS	4

LATAR BELAKANG 5

A. Kawasan Berhutan Negeri Selangor	5
B. Kawasan CFS Negeri Selangor	8
C. Rangkaian Ekologi CFS Negeri Selangor	8
D. Rumusan Peruntukan Rancangan Pemajuan Berkaitan CFS dan Rangkaian Ekologi Negeri Selangor	11
E. Cadangan Penyediaan Rancangan Tempatan (RT) Pengubahan / Penggantian	12
F. Cadangan Penyediaan Rancangan Kawasan Khas (RKK) Bagi Semua Rangkaian Ekologi	13

1.0 RANGKAIAN EKOLOGI B-SL1 (CFS2-SL3) 14

(HS Raja Musa - HS Bukit Tarek - HS Gading)

1.1 Perubahan Guna Tanah 2010, 2015 dan 2019	16
1.2 Fungsi Rangkaian Ekologi Terhadap Hidupan Liar	22
1.3 Rumusan Cadangan Pemeliharaan Rangkaian Ekologi B-SL1 (HS Raja Musa - HS Bukit Tarek - HS Gading)	26

2.0 RANGKAIAN EKOLOGI B-SL2 31

(HS Hulu Langat - HS Sungai Lalang)

2.1 Perubahan Guna Tanah 2010, 2015 dan 2019	32
2.2 Fungsi Rangkaian Ekologi Terhadap Hidupan Liar	38
2.3 Rumusan Cadangan Pemeliharaan Rangkaian Ekologi B-SL2 (HS Hulu Langat - HS Sungai Lalang)	41

SENARAI JADUAL

NO	TAJUK	MUKA SURAT
1	Maklumat Sumber Hutan Negeri Selangor	5
2	Senarai RT yang Perlu Disediakan dengan Cadangan Pengubahan / Penggantian bagi Mengambil Kira Cadangan Pemeliharaan Kawasan CFS dan Rangkaian Ekologi	12
1.1	Keadaan Guna Tanah B-SL1 Tahun 2010, 2015 dan 2019	16
1.2	Tahap Fungsian B-SL1 Terhadap Hidupan Liar	22
1.3	Senarai Produk Pelancongan Mengikut Inisiatif Strategi Ekopelancongan B-SL1	29
2.1	Keadaan Guna Tanah B-SL2 Tahun 2010, 2015 dan 2019	32
2.2	Tahap Fungsian B-SL2 Terhadap Hidupan Liar	38
2.3	Senarai Produk Pelancongan Mengikut Inisiatif Pelaksanaan Ekopelancongan B-SL2	43

SENARAI RAJAH

NO	TAJUK	MUKA SURAT
1	Kompleks Hutan, Kawasan CFS dan Rangkaian Ekologi 2022	3
2	Kawasan Hutan Negeri Selangor	6
3	Litupan Hutan Negeri Selangor Tahun 2010, 2015 dan 2019	7
4	Kawasan CFS dan Rangkaian Ekologi Negeri Selangor	9
5	Taburan HSK dan Rizab Hidupan Liar Dalam Kawasan CFS Negeri Selangor	10
1.1	Perbandingan Guna Tanah Utama B-SL1 Tahun 2010, 2015 dan 2019	16
1.2	B-SL1 - Aktiviti Guna Tanah 2010	17
1.3	B-SL1 - Aktiviti Guna Tanah 2015	18
1.4	B-SL1 - Aktiviti Guna Tanah 2019	19
1.5	B-SL1 - Analisis Tapisan Litupan Berhutan 2010, 2015 dan 2019	20
1.6	B-SL1 - Zon Guna Tanah 2035	21
1.7	B-SL1 - Rangkaian Pengangkutan dan Kawasan <i>Roadkill</i>	24
1.8	B-SL1 - Taburan Santuari Ikan, spesies Ikan dan Pokok Terancam	25
1.9	B-SL1 - Lokasi Cadangan Pemeliharaan Rangkaian Ekologi	26
1.10	B-SL1 - Cadangan Pewartaan Hutan Tanah Kerajaan Sebagai Hutan Simpanan Keka	27
1.11	B-SL1 - Cadangan Zon Riparian Sungai Selangor	28
2.1	Perbandingan Guna Tanah Utama B-SL2 Tahun 2010, 2015 dan 2019	32
2.2	B-SL2 - Aktiviti Guna Tanah 2010	33
2.3	B-SL2 - Aktiviti Guna Tanah 2015	34
2.4	B-SL2 - Aktiviti Guna Tanah 2019	35
2.5	B-SL2 - Analisis Tapisan Litupan Berhutan Tahun 2010, 2015 dan 2019	36
2.6	B-SL2 - Zon Guna Tanah 2035	37
2.7	B-SL2 - Rangkaian Pengangkutan	39
2.8	B-SL2 – Spesies Pokok Terancam	40

SENARAI RAJAH

NO	TAJUK	MUKA SURAT
2.9	B-SL2 - Lokasi Cadangan Pemeliharaan Rangkaian Ekologi	41
2.10	B-SL2 - Cadangan Pewartaan Hutan Tanah Kerajaan Sebagai Hutan Simpanan Kekal	42

SENARAI SINGKATAN

Akta 172	Akta Perancangan Bandar dan Desa 1976
BMGN	Bahagian Maklumat Guna Tanah Negara
CFS	<i>Central Forest Spine</i>
FELCRA	Lembaga Penyatuan dan Pemulihan Tanah Persekutuan
FELDA	Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan
FRIM	Institut Penyelidikan Perhutanan Malaysia
GIS	<i>Geographic Information System</i>
HCVF	<i>High Conservation Value Forest</i>
HSK	Hutan Simpanan Kekal
HTK	Hutan Tanah Kerajaan
JAS	Jabatan Alam Sekitar
JKR	Jabatan Kerja Raya
JPS	Jabatan Pengairan dan Saliran
JPSM	Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia
JWN	Jabatan Warisan Negara
KSAS	Kawasan Sensitif Alam Sekitar
PBN	Pihak Berkuasa Negeri
PBPT	Pihak Berkuasa Perancang Tempatan
PDT	Pejabat Daerah dan Tanah
PERHILITAN	Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara
PL	<i>Primary Linkages</i>
PTG	Pejabat Tanah dan Galian
RHL	Rizab Hidupan Liar
RKK	Rancangan Kawasan Khas
ROA	Rizab Orang Asli
SL	<i>Secondary Linkages</i>

SENARAI ISTILAH (GLOSARI)

Biodiversiti	<p>Kewujudan pelbagai spesies tumbuhan dan haiwan dalam persekitaran semula jadi mereka atau kepelbagaian antara organisma hidup dari pelbagai sumber dari daratan mahupun samudera dan lain-lain yang melangkau ekosistem akuatik dan sebahagian daripada ekosistem yang kompleks termasuk di dalam kelompok spesies dan antara spesies dan ekosistemnya. Juga meliputi kesemua benda hidup yang terdapat di dalam sesebuah kawasan merangkumi kepelbagaian genetik, spesies dan ekosistem.</p> <p><i>Sumber: Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) dan Konvensyen Kepelbagaian Biologi</i></p>
CFS	<p>Gabungan kompleks hutan yang terdiri daripada kawasan Hutan Simpanan Kekal, Hutan Tanah Kerajaan, Taman Negara, Taman Negeri dan Rizab Hidupan Liar serta tanah pertanian yang menjadi tulang belakang bagi Kawasan Sensitif Alam Sekitar.</p>
Ekologi	<p>Hubungan antara tumbuhan, binatang dan manusia dengan persekitaran yang membentuk keseimbangan ekosistem.</p> <p><i>Sumber: Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)</i></p>
Ekosistem	<p>Sistem lingkungan hidup semula jadi yang terbentuk sebagai hasil daripada tindakan yang menyaling antara benda-benda hidup dengan persekitarannya.</p> <p><i>Sumber: Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)</i></p>
Habitat	<p>Tempat haiwan dan tumbuh-tumbuhan hidup secara semula jadi.</p> <p><i>Sumber: Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)</i></p>
Hidupan Liar	<p>Mana-mana spesies haiwan liar atau burung liar, sama ada yang dilindungi sepenuhnya atau yang dilindungi, vertebrata atau invertebrata, hidup atau mati, matang atau tidak matang dan sama ada boleh dijinakkan atau dibiakkan dalam kurungan atau tidak.</p> <p><i>Sumber: Akta Pemuliharaan Hidupan Liar 2010</i></p>
Hutan	<p>Sesuatu kawasan merangkumi keluasan melebihi 0.5 hektar termasuk hutan semula jadi / asli dan ladang hutan tetapi tidak termasuk pokok-pokok yang ditanam bagi tujuan pertanian atau penggunaan tanah bandar (<i>urban land use</i>). Pokok-pokok yang terdapat di kawasan tersebut juga hendaklah mampu mencapai ketinggian sekurang-kurangnya 5 meter dan dilitupi oleh silara pokok melebihi 10%.</p> <p><i>Sumber: Food and Agriculture Organization</i></p>
Hutan Paya Laut	<p>Satu ekosistem hutan yang bercampur dengan air masin di kawasan air pasang surut di sepanjang pantai.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>

SENARAI ISTILAH (GLOSARI)

Hutan Pengeluaran	<p>Hutan pengeluaran di bawah Seksyen 10(1)a, Akta Perhutanan Negara 1984 merupakan hutan pengeluaran kayu di bawah perolehan berkekalan yang membolehkan kawasan hutan tersebut dikeluarkan hasil kayunya.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Hutan Perlindungan	<p>Hutan perlindungan di bawah Seksyen 10(1)b-I, Akta Perhutanan Negara 1984 merupakan hutan yang dipelihara dan dilindungi dengan mengekalkan habitat semula jadi.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Hutan Simpanan Kekal	<p>Mana-mana tanah (tanah berhutan dan tidak berhutan) yang diwartakan atau disifatkan telah dijadikan sebagai hutan simpanan kekal untuk tujuan perhutanan di bawah Seksyen 7, 8 dan 9 Akta Perhutanan Negara 1984.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Hutan Taman Negeri	<p>Kawasan hutan yang ditubuhkan bertujuan untuk tujuan perlindungan, pemeliharaan dan pemuliharaan kepelbagaian biologi hutan serta menjalankan aktiviti seperti pendidikan dan rekreasi (ekopelancongan).</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Hutan Tanah Kerajaan	<p>Kawasan hutan yang tidak diwartakan sebagai hutan simpanan kekal dan hak pemilikan hutan adalah milik kerajaan negeri.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Hutan Terosot	<p>Kawasan HSK yang telah mengalami gangguan oleh faktor alam semula jadi (kebakaran, banjir, tanah runtuh, dll) atau manusia (pencerobohan, tanaman pindah dan kawasan usahasil) dan tidak mampu untuk diusahasil bagi pengeluaran kayu kayan dalam masa dua kitaran atau pusingan tebangtan tanpa rawatan silvikultur. Contoh kawasan hutan asli terosot adalah bekas kawasan yang telah diteroka, pembalakan haram, bekas matau dan bekas tapak kongsi pekerja.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Kawasan Berhutan	<p>Tanah yang meliputi kawasan melebihi 0.5 hektar dengan mempunyai pokok-pokok berketinggian melebihi 5 meter dan litupan kanopi melebihi 10%.</p> <p><i>Sumber: Food and Agriculture Organization</i></p>

SENARAI ISTILAH (GLOSARI)

Kawasan Sensitif Alam Sekitar	<p>Suatu kawasan khas yang sangat sensitif kepada sebarang bentuk perubahan kepada ekosistemnya akibat proses alam semula jadi atau aktiviti di dalam atau di sekitarnya, sama ada secara langsung atau tidak langsung, dimana tahap kesensitifannya ditentukan berasaskan pengintegrasian cirian unsur-unsur fungsi risiko bencana, nilai sokongan hidup serta nilai khazanah dan warisan kawasan tersebut.</p> <p><i>Sumber: Garis Panduan Perancangan: Pemuliharaan Dan Pembangunan Kawasan Sensitif Alam Sekitar, 2017</i></p>
Konflik Manusia-Hidupan Liar	<p>Interaksi antara hidupan liar dan manusia yang mengakibatkan kesan negatif terhadap manusia serta harta benda mereka, atau terhadap hidupan liar serta habitat mereka. Juga didefinisikan sebagai pertembungan keperluan di antara manusia dan hidupan liar yang mengakibatkan kesan negatif kedua-dua pihak sama ada manusia ataupun hidupan liar.</p> <p><i>Sumber: Salman et al (2016) dan FRIM</i></p>
Ladang Hutan	<p>Kawasan yang ditanam dengan pokok atau tumbuh-tumbuhan hutan sama ada dari spesies tempatan atau eksotik dengan kaedah tanaman secara terbuka yang luasnya tidak kurang daripada 50 hektar.</p> <p><i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i></p>
Mampan	<p>Mampu mengekalkan pencapaian atau prestasi yang baik</p> <p><i>Sumber: Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)</i></p>
Populasi	<p>Sejumlah kumpulan yang terdiri daripada beberapa organisme daripada spesies yang sama dan hidup bersama di dalam satu kawasan pada satu-satu masa atau kumpulan individu sesuatu spesies (haiwan dan tumbuhan) yang terdapat di sesuatu kawasan geografi atau habitat tertentu.</p> <p><i>Sumber: Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)</i></p>
Rancangan Kawasan Khas (RKK)	<p>Suatu rancangan tindakan khusus untuk satu-satu kawasan yang telah dikenal pasti oleh PBN / PBPT bertujuan memajukan segera, memajukan semula, memperelokkan lagi, memulihara atau mengurus sesebuah kawasan.</p>
Rangkaian Ekologi	<p>Habitat hutan yang menyambung atau membolehkan pergerakan hidupan liar antara pulau hutan di dalam kawasan CFS sama ada melalui rangkaian semula jadi sedia ada yang masih ber hutan atau laluan pergerakan seperti sungai, lembah, dan permatang. Rangkaian Ekologi berbentuk fizikal, mempunyai ruang geografi yang jelas dan diurus tadbir dalam jangka masa panjang untuk mengekalkan atau memulihkan hubungan ekologi yang berkesan.</p> <p><i>Sumber: Laporan Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS 2010 & oneearth.org</i></p>

SENARAI ISTILAH (GLOSARI)

Roadkill	Hidupan liar yang telah mati di atas jalan raya disebabkan pelanggaran dengan kenderaan.
Rizab Sungai	Benteng (ban), tebing dan dataran banjir di kedua-dua belah sungai yang diwartakan di bawah seksyen 62 Kanun Tanah Negara.
Taman Eko Rimba	Sebuah kawasan hutan simpan yang dibuka untuk kegunaan orang ramai sebagai tempat riadah, perkelahan dan lain-lain. <i>Sumber: Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia</i>
Tepu Bina	Kawasan yang dibangunkan dengan struktur fizikal seperti perumahan, komersial, industri dan perlombongan.
Zon Riparian	Kawasan peralihan antara tanah dan sungai atau sungai yang penting dalam ekologi, pengurusan alam sekitar dan kejuruteraan awam kerana merupakan biofilter semula jadi dan melindungi ekosistem akuatik daripada pemendapan yang berlebihan, aliran (<i>runoff</i>) yang tercemar dan hakisan. Zon ini juga memainkan peranan penting dalam penyediaan makanan, tempat tinggal dan laluan bagi organisma dalam sistem air dan hidupan liar.

PENGENALAN

A. CENTRAL FOREST SPINE (CFS)

Central Forest Spine (CFS) adalah gabungan kompleks hutan yang terdiri daripada kawasan Hutan Simpanan Kekal, Hutan Tanah Kerajaan, Taman Negara, Taman Negeri, Rizab Hidupan Liar dan sebahagian tanah pertanian serta kawasan tepu bina yang menjadi tulang belakang bagi Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS) di Semenanjung Malaysia. Dengan keluasan ***6.71 juta hektar**, CFS mempunyai nilai ekosistem serta menjadi habitat pelbagai spesies tumbuh-tumbuhan dan hidupan liar (terestrial dan akuatik). Terdapat lebih daripada 500 kawasan Hutan Simpanan Kekal (HSK) di dalam kawasan CFS dengan keluasan **4.79 juta hektar**. Kawasan CFS ini merangkumi **8 kompleks hutan** yang merentasi 8 buah negeri dan melibatkan 58 daerah.

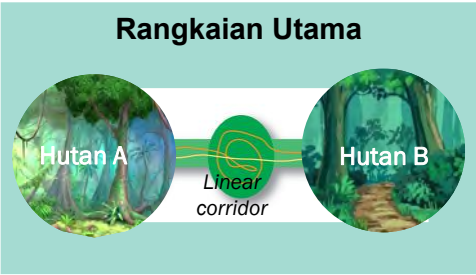

*Nota: Keluasan adalah berdasarkan kiraan GIS, *Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS (PIRECFS) 2022*.

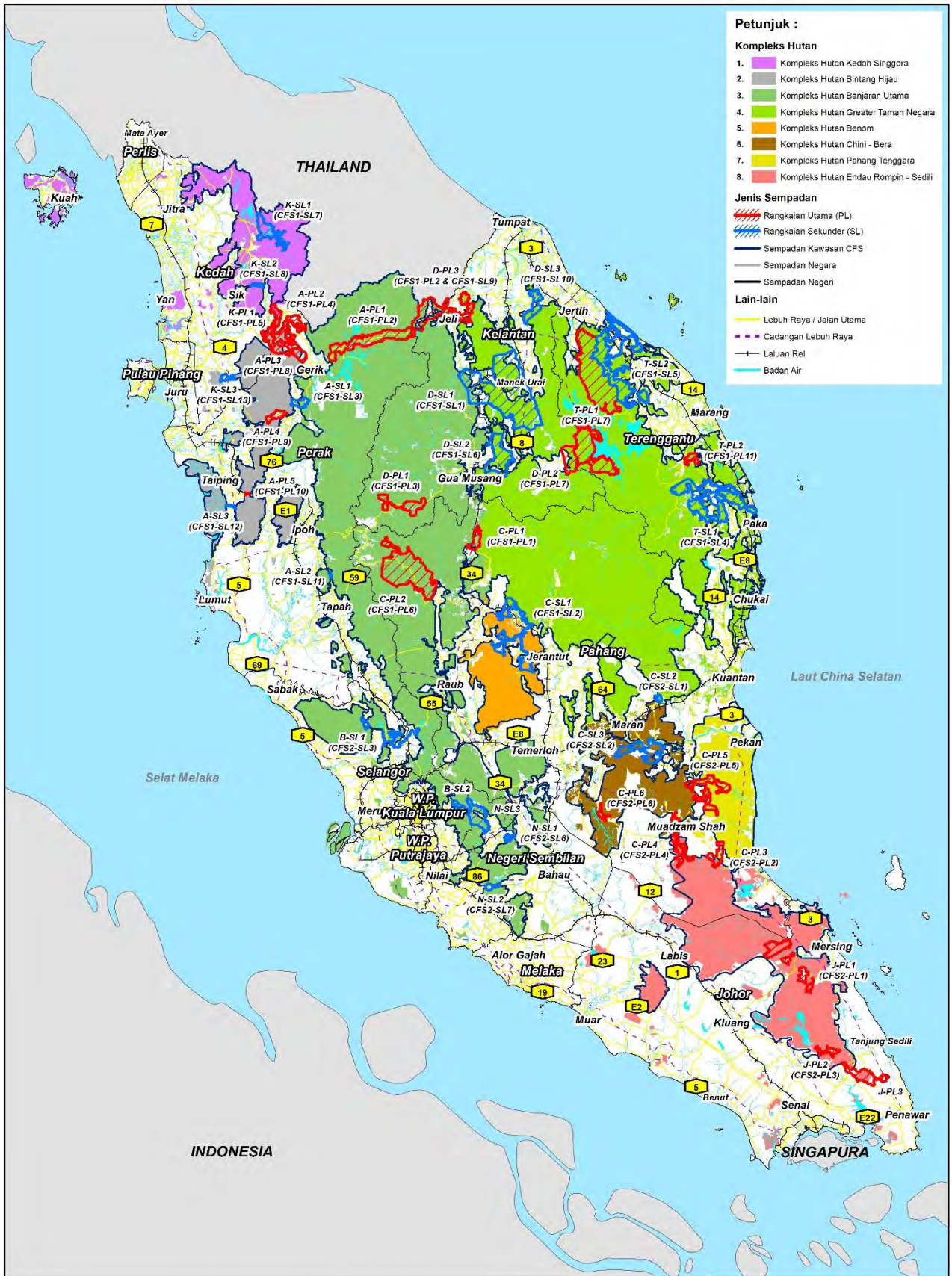
Kawasan CFS mempunyai pelbagai spesies flora dan fauna, termasuk menjadi habitat dan kawasan keliharaan hidupan liar, berperanan sebagai kawasan hutan tadahan untuk membekalkan sumber air mentah dan oksigen, mengawal hakisan tanah dan bencana alam, menstabilkan suhu di permukaan bumi dan menyeimbangkan ekosistem, seterusnya menjaga kepentingan pemeliharaan kepelbagaian biologi sebagai warisan alam sejagat. Sumber asli yang amat bernilai tinggi ini perlu dikekalkan dan dipelihara bagi memastikan kemampunan dan kesejahteraan alam sejagat secara keseluruhan.

B. RANGKAIAN EKOLOGI CFS

Rangkaian Ekologi merupakan kawasan penglibatan aktif yang diperlukan untuk mewujudkan semula kesinambungan (*connectivity*) di dalam kawasan CFS yang terdiri daripada **Rangkaian Utama** (*Primary Linkages - PL*) dan **Rangkaian Sekunder** (*Secondary Linkages - SL*) dengan ciri-ciri seperti berikut:

	Rangkaian Utama	Rangkaian Sekunder
		
Ciri Utama	Merupakan kawasan yang sangat penting untuk mewujudkan semula penghubung hutan di dalam CFS.	Merupakan penyambung kepada rangkaian utama.
Perincian Ciri Utama	Berbentuk rangkaian yang berjajar, habitat dan biodiversiti yang tidak terpisah dan kepulauan hutan saling bersambung.	Menggunakan konsep <i>stepping stones</i> iaitu gabungan beberapa kumpulan habitat yang sesuai dan direka mengikut koridor sungai, zon riparian, jalur perlindungan, pulau hutan dan kawasan pertanian.
Lokasi	Terletak di antara blok-blok hutan utama dan mempunyai keluasan guna tanah bukan hutan yang terhad.	Kawasan bukan hutan yang luas atau jarak yang jauh di antara hutan-hutan atau jumlah tepu bina dan petempatan yang tinggi, tetapi masih lagi penting untuk mengekalkan kesinambungan biodiversiti (sekalipun lebih lemah) di antara hutan.
Perincian Lokasi	Gabungan daripada Hutan Simpanan Kekal (HSK) dan Hutan Tanah Kerajaan (HTK).	Gabungan HSK / HTK, pulau hutan, pertanian, badan air dan tepu bina.
Fungsi	Menjadi laluan mamalia besar untuk bergerak ke habitat / mencari bahan makanan daripada satu hutan ke hutan yang lain.	Melibatkan pergerakan beberapa jenis populasi vertebrata kecil dan beberapa spesies mamalia besar.

Pelan induk ini telah mengenal pasti **39 Rangkaian Ekologi** bagi menghubungkan kompleks hutan termasuk kawasan hutan atau pulau hutan yang telah terpisah, memperkuat rangkaian kawasan dilindungi dan membantu memelihara kesihatan ekosistem (termasuk populasi hidupan liar) (**Rajah 1**).

SKALA
1:2,700,000

RAJAH 1: KOMPLEKS HUTAN, KAWASAN CFS DAN RANGKAIAN EKOLOGI 2022

Nota: Sempadan kawasan CFS bagi Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS 2022 termasuk kawasan hutan di persisiran pantai.

C. DOKUMENTASI PELAN INDUK RANGKAIAN EKOLOGI CFS

Laporan Pelan Induk ini dibahagikan kepada 2 jilid berasingan.

- Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS (PIRECFS) 2022 yang disediakan adalah **berskala makro** di mana ketepatan serta perincian maklumat adalah **terhad** (bergantung kepada data semasa yang diperolehi pada masa kajian dijalankan).
- Oleh yang demikian, agensi pelaksana di peringkat negeri perlu membuat verifikasi maklumat-maklumat sebenar di lapangan dan seterusnya menterjemahkan strategi pelaksanaan yang dicadangkan kepada [Pelan Tindakan Pemeliharaan dan Pengurusan CFS Negeri](#).
- [Jilid 2 ini disediakan sebagai asas rujukan](#) dalam menyediakan pelan tindakan tersebut dengan merumuskan latar belakang, penemuan utama dan strategi pemeliharaan mengikut Rangkaian Ekologi.

SUMBER DATA KAWASAN BERHUTAN

Data	Sumber Data
Hutan Simpanan Kekal	<ul style="list-style-type: none"> Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia (JPSM) Jabatan Perhutanan Negeri (kecuali Negeri Selangor dan Kedah)
Hutan Tanah Kerajaan	<ul style="list-style-type: none"> Bahagian Maklumat Guna Tanah Negara (BMGN), PLANMalaysia
Ladang Hutan	<ul style="list-style-type: none"> JPSM (ladang hutan sedia ada) Jabatan Perhutanan Negeri (Zon Ladang Hutan – kecuali Negeri Kelantan, Kedah dan Selangor)
Hutan Taman Negeri	<ul style="list-style-type: none"> Pejabat Tanah dan Galian
Rizab Hidupan Liar	<ul style="list-style-type: none"> Jabatan PERHILITAN Semenanjung

LATAR BELAKANG

A. KAWASAN BERHUTAN NEGERI SELANGOR

Maklumat ringkas sumber hutan di Negeri Selangor adalah seperti **Jadual 1**. Keluasan tanah berhutan Negeri Selangor pada tahun 2019 meliputi 251,689 hektar (31.7% daripada keluasan negeri). Daripada jumlah tersebut, 99.4% tanah berhutan adalah Hutan Simpanan Kekal (HSK). Negeri Selangor juga mempunyai Rizab Hidupan Liar / Hutan Taman Negeri seluas 93,001 hektar yang menyokong kepada pemeliharaan kawasan hutan dan hidupan liar.

Jadual 1: Maklumat Sumber Hutan Negeri Selangor

Perkara	Tahun		
	2010	2015	2019
Keluasan Tanah	793,020	793,020	793,020
Tanah Berhutan	250,860	250,860	251,689
Tanah Tidak Berhutan	542,160	542,160	541,331
Hutan Simpanan Kekal*	250,129	250,129	250,208
Hutan Pengeluaran	72546	72546	72,544
• Ladang Hutan (Keluasan Bertanam)	11,381	11,381***	6,165
Hutan Perlindungan	177,583	177,583	177,663
Rizab Hidupan Liar / Hutan Taman Negeri**	13,035	93,855	100,078

Sumber: Laporan Tahunan JPSM 2010, 2015 dan 2019.

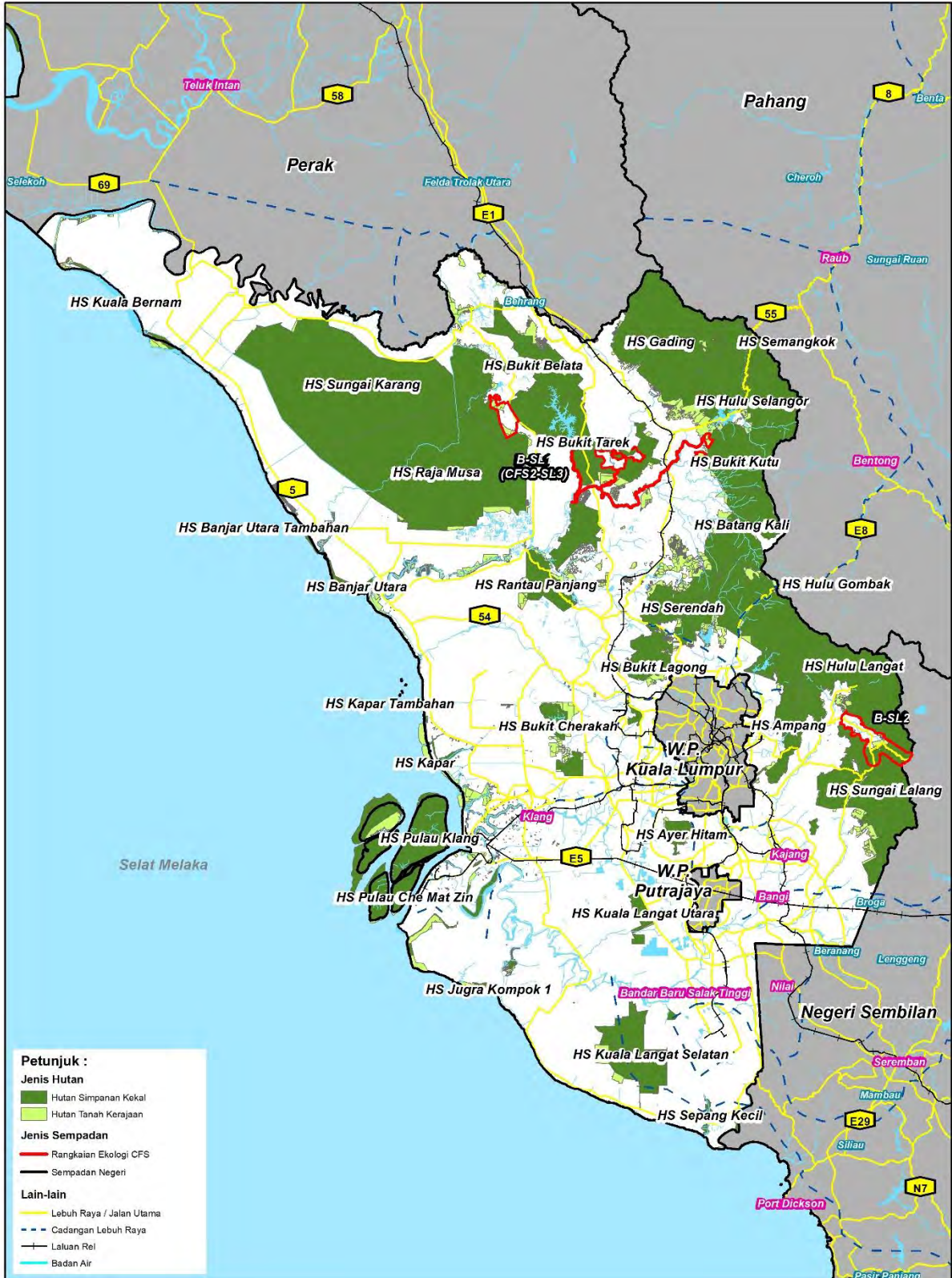
Nota: * Keluasan Hutan Simpanan Kekal bagi tahun 2010 dan 2015 merujuk kepada keluasan HSK termasuk Cadangan HSK manakala keluasan HSK tahun 2019 merujuk kepada keluasan HSK yang diwarta sahaja.

** Keluasan Hutan Taman Negeri merujuk kepada pengelasan fungsi kegunaan hutan mengikut Akta Perhutanan Negara 1984.

*** Keluasan termasuk Ladang Hutan Kompensatori, Pine, Jati Dan Getah.

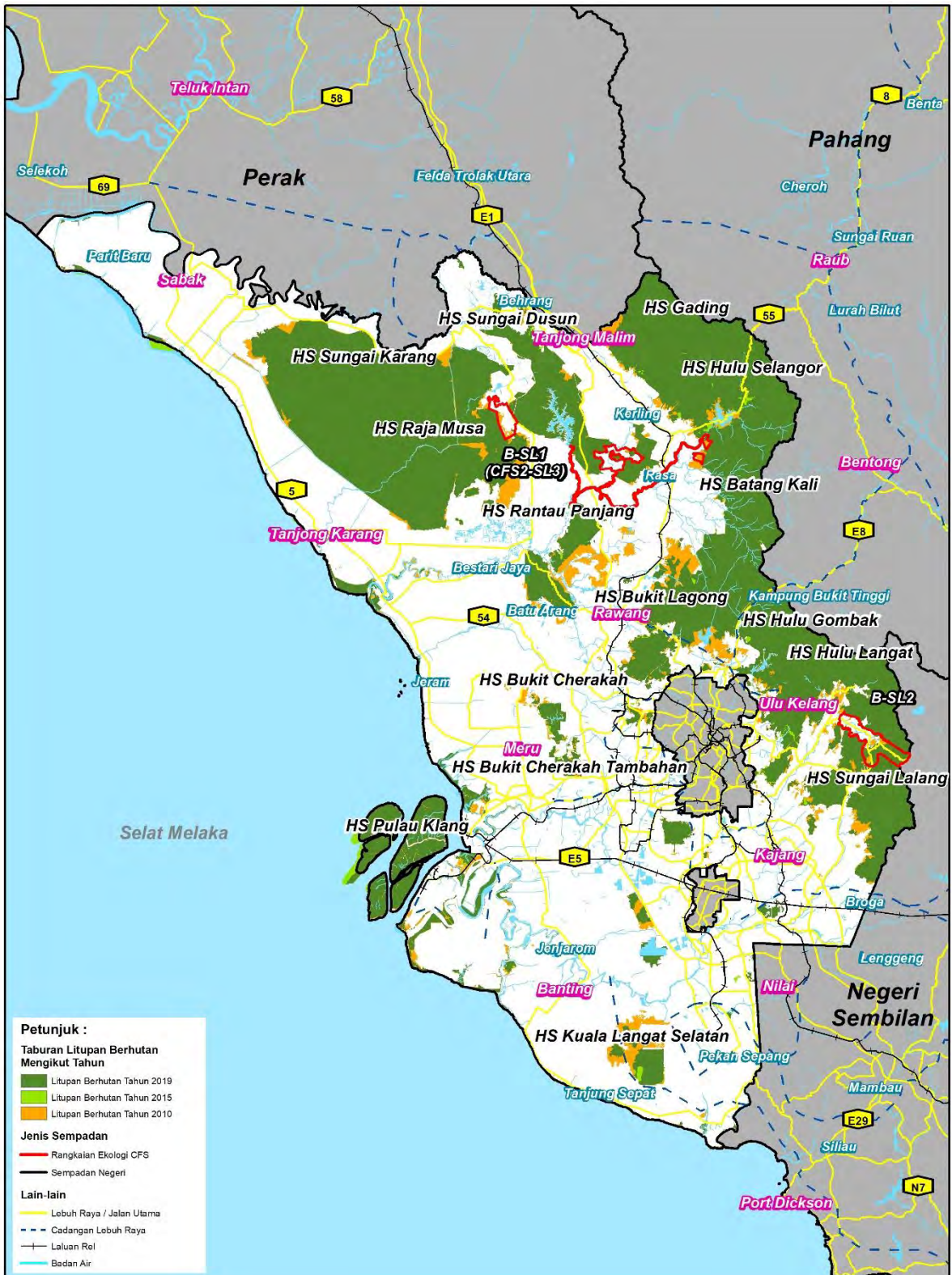

RAJAH 2 : KAWASAN HUTAN NEGERI SELANGOR

RAJAH 3: LITUPAN HUTAN NEGERI SELANGOR TAHUN 2010, 2015 DAN 2019

B. KAWASAN CFS NEGERI SELANGOR

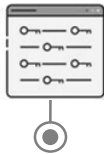
Meliputi keluasan **306,685 hektar** yang merangkumi:

- ✓ **68 Hutan Simpanan Kekal (HSK)** seluas **251,756 hektar**.
- ✓ **Rizab Hidupan Liar** seluas **11,072 hektar**.
- ✓ **Hutan Tanah Kerajaan (HTK)** seluas **17,657 hektar**.
- ✓ **Lain-lain guna tanah** seperti pertanian, tepu bina dan badan air seluas **26,200 hektar**.

Terdiri daripada **2 Rangkaian Ekologi** dengan keluasan **6,615 hektar** bertujuan menghubungkan kompleks hutan yang terputus.

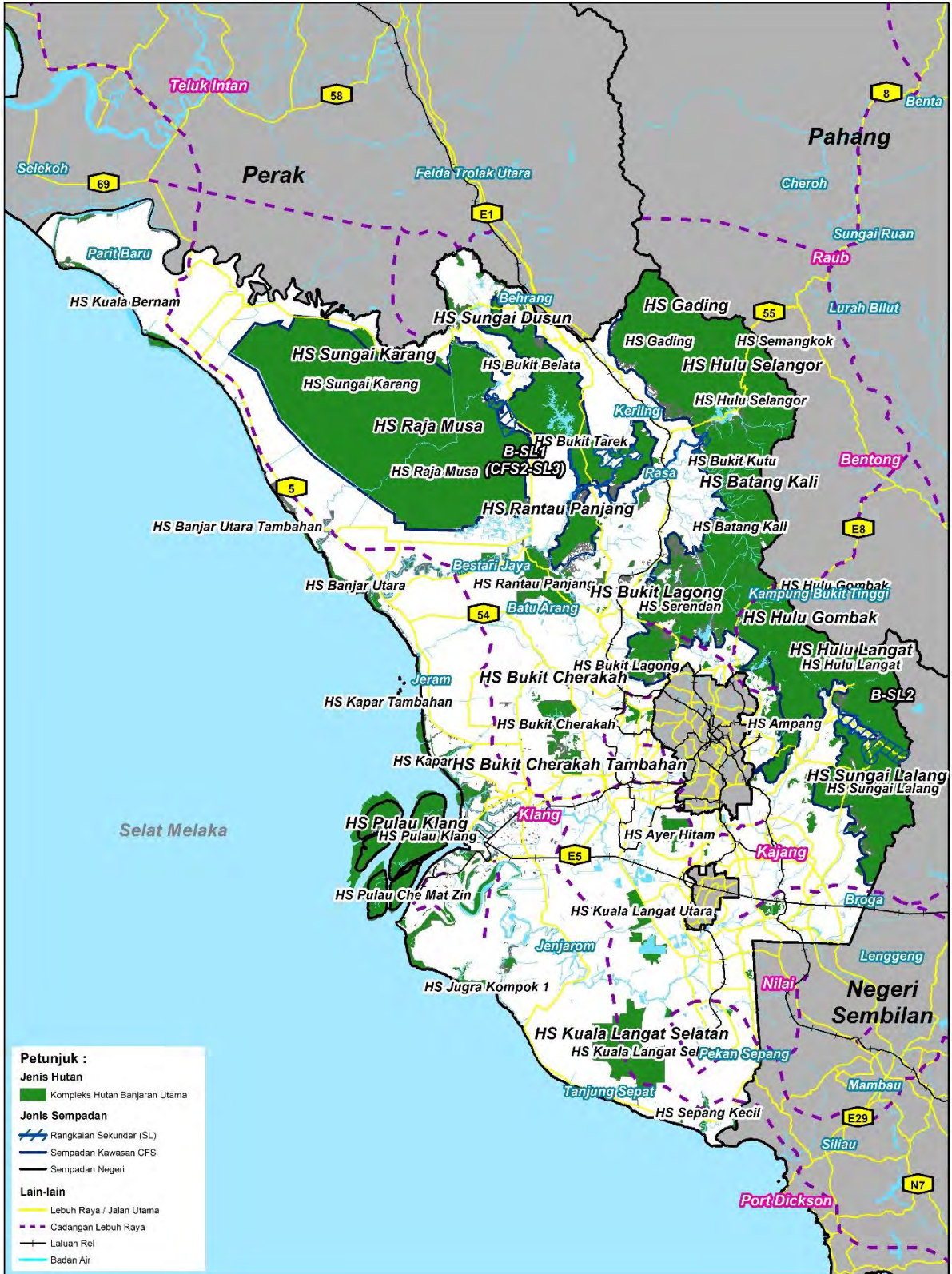
C. RANGKAIAN EKOLOGI CFS NEGERI SELANGOR

KOD & KELUASAN	NAMA RANGKAIAN EKOLOGI	DAERAH & MUKIM
Kod 2022: B-SL1 Luas 2022: 3,630 hektar Kod 2010: CFS2-SL3 Luas 2010: 3,630 hektar	HS Raja Musa - HS Bukit Tarek - HS Gading	Daerah: Hulu Selangor Mukim: Serendah, Sungai Tinggi, Kerling, Rasa, Ampang Pechah, Buluh Telor, Batang Kali, Hulu Bernam & Hulu Yam
Kod 2022: B-SL2 Luas 2022: 2,985 hektar	HS Hulu Langat – HS Sungai Lalang	Daerah: Hulu Langat Mukim: Hulu Langat & Hulu Semenyih

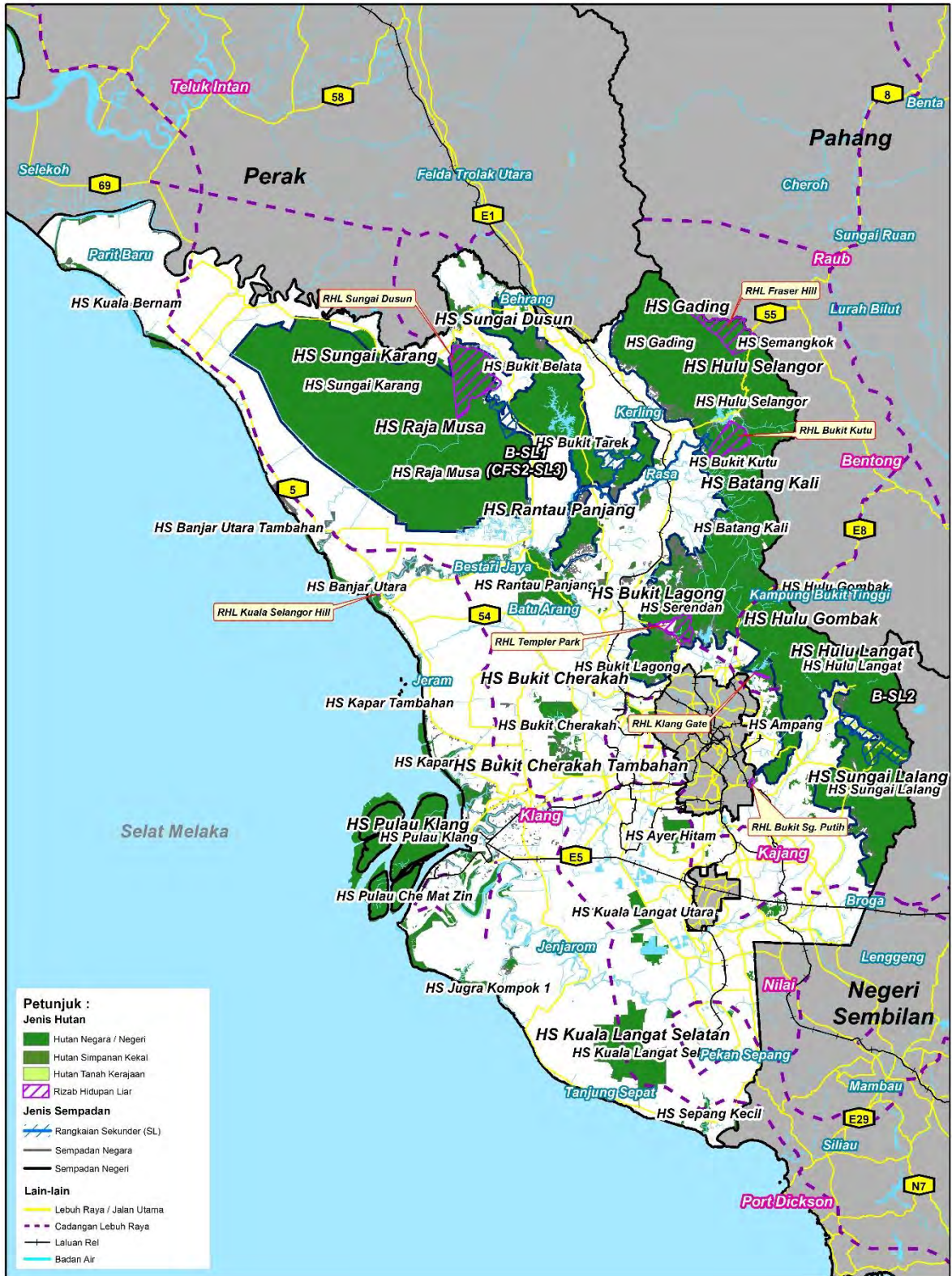

RAJAH 4: KAWASAN CFS DAN RANGKAIAN EKOLOGI NEGERI SELANGOR

RAJAH 5: TABURAN HSK DAN RIZAB HIDUPAN LIAR DALAM KAWASAN CFS NEGERI SELANGOR

D. RUMUSAN PERUNTUKAN RANCANGAN PEMAJUAN BERKAITAN CFS DAN RANGKAIAN EKOLOGI NEGERI SELANGOR

Jenis Rancangan Pemajuan	Peruntukan Berkaitan CFS
<p>RS Negeri Selangor 2035</p>	<p>Hala Tuju 3 Pemuliharaan KSAS, sumber semula jadi serta pemeliharaan sumber warisan</p> <p>Dasar MP17 Pengekalan kawasan HSK sekurang-kurangnya 30% dan diurus sebagai zon perlindungan dengan memenuhi keperluan CFS Negeri Selangor</p> <p>Inisiatif Pelaksanaan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Meningkatkan pemantauan kesemua kawasan HSK tetapi bagi pembangunan infrastruktur utama tertakluk kepada EIA, SIA, TIA dan dasar-dasar lain yang dipersetujui PBN. 2. Memastikan perancangan guna tanah mengambil kira Rangkaian Ekologi CFS. 3. Membentuk rangkaian sistem laluan hidupan liar untuk kawasan HSK yang tidak termasuk dalam CFS Selangor iaitu Rizab Hidupan Liar (RHL) Bukit Kutu, Klang Gate, Bukit Melawati, Bukit Sungai Puteh, Sungai Dusun dan Templer Park. 4. Mengawal perluasan kawasan perumahan dan pertanian berhampiran kawasan ekologi di HS Raja Muda, HS Bukit Tarek dan Bukit Gading. 5. Memastikan tiada pencerobohan petempatan manusia dan aktiviti pertanian di kawasan HS Raja Musa - HS Bukit Tarek - HS Gading. 6. Mengurus dan mengawal perancangan guna tanah di kawasan bersebelahan CFS negeri.
<p>RT Daerah Hulu Selangor (Penggantian) 2035 Kompleks Hutan Banjaran Utama dan Rangkaian Ekologi B-SL1</p>	<p>Strategi / Cadangan Utama Urus tadbir yang efektif dan pintar dalam pemeliharaan dan pemuliharaan sumber jaya asli.</p> <p>Langkah Pencapaian</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Integrasi pengurusan KSAS sebagai asas dalam perancangan pembangunan daerah Hulu Selangor. 2. Kawalan pembangunan berdasarkan kriteria KSAS bersepadu dan KSAS sektoral.

Lain-lain RT yang terlibat dalam kawasan CFS di Negeri Selangor ialah:

- RT MPKj 2035 (Kompleks Hutan Banjaran Utama dan Rangkaian Ekologi B-SL2)
- RT MPAJ 2035 (Penggantian) (Kompleks Hutan Banjaran Utama)
- RT Daerah Sabak Bernam 2025 (Kompleks Hutan Banjaran Utama)

E. CADANGAN PENYEDIAAN RANCANGAN TEMPATAN (RT) PENGUBAHAN / PENGGANTIAN

Tindakan 1.1a disediakan bagi menambah peruntukan dan cadangan berkaitan pemeliharaan kawasan CFS serta Rangkaian Ekologi CFS di dalam RT sedia ada. Cadangan ini adalah selaras dengan peruntukan Akta 172 bertujuan memperkukuhkan pelaksanaan Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS (PIRECFS) 2022 di peringkat negeri. Bagi RT yang sedang dalam proses penggantian (belum diwartakan), input kajian ini perlu diambil kira dan disediakan dengan zon guna tanah serta jadual kelas kegunaan tanah dan bangunan yang bersesuaian dalam menyokong pemeliharaan dan penyambungan semula kawasan hutan. Bagi RT yang telah diwartakan, RT perubahan perlu disediakan bagi kawasan Rangkaian Ekologi yang terlibat. **Perincian mengenai Tindakan 1.1a boleh dirujuk di Jilid 1 (Bab 2).** Senarai RT terlibat adalah seperti berikut:

Jadual 2: Senarai RT yang Perlu Disediakan dengan Cadangan Perubahan / Penggantian bagi Mengambil Kira Cadangan Pemeliharaan Kawasan CFS dan Rangkaian Ekologi

RT	Kawasan CFS Terlibat		Cadangan Tindakan
	Kompleks Hutan	RE	
RT MPAJ 2035 (Penggantian)	Banjaran Utama	-	Pengubahan RT dengan mengambil kira cadangan kawasan CFS dan kompleks hutan.
RT MPKj 2035 (Penggantian)	Banjaran Utama	B-SL2	Pengubahan RT dengan mengambil kira input CFS, kompleks hutan dan Rangkaian Ekologi baharu B-SL2.
RT Daerah Sabak Bernam 2025	Banjaran Utama	-	Pengubahan RT dengan mengambil kira cadangan kawasan CFS dan kompleks hutan.

F. CADANGAN PENYEDIAAN RANCANGAN KAWASAN KHAS (RKK) BAGI SEMUA RANGKAIAN EKOLOGI

Semua Rangkaian Ekologi perlu disediakan dengan Rancangan Kawasan Khas (RKK). RKK merupakan suatu pelan cadangan yang lebih terperinci berbanding RT yang mengandungi cadangan-cadangan tindakan khusus untuk satu kawasan yang telah dikenal pasti oleh PBN / PBT bagi tujuan:

- i. Pengolahan khas dan terperinci dengan cara pemajuan.
- ii. Pemajuan semula.
- iii. Pengelokan.
- iv. Pemuliharaan atau amalan pengurusan sebahagiannya dengan satu kaedah dan sebahagian lagi dengan kaedah lain bagi seluruh atau sebahagian kawasan khas.
- v. Jenis pengolahan yang dicadangkan.

RKK berfungsi sebagai panduan terperinci dalam kawalan dan perancangan bagi kawasan yang telah dikhaskan. RKK juga menjadi alat pembangunan yang teratur dan mengikut prosedur yang telah ditetapkan berdasarkan keperluan Akta 172. RKK boleh disediakan dengan menggabungkan beberapa Rangkaian Ekologi dalam sebuah RKK bagi menjimatkan kos, masa dan meningkatkan tahap pelaksanaan negeri. **Perincian mengenai Tindakan 1.1b boleh dirujuk di Jilid 1 (Bab 2).**

Senarai inisiatif pelaksanaan bagi Tindakan 1.1b untuk Negeri Selangor adalah seperti berikut:

Cadangan RKK	Fasa Pelaksanaan			Agensi Terlibat	
	1	2	3	Pelaksana Utama	Pelaksana Sokongan
B-SL1	√			PLANMalaysia@ Selangor	i. PBN ii. PBPT iii. PDT iv. Jabatan Perhutanan Negeri Selangor v. Jabatan PERHILITAN Negeri Selangor vi. JAS Negeri Selangor vii. JPS Negeri Selangor viii. JKR Negeri Selangor
B-SL2		√			

Nota: **Fasa 1** (2022-2030) **Fasa 2** (2031-2035) **Fasa 3** (2036-2040)

1.0 RANGKAIAN EKOLOGI B-SL1 (CFS2-SL3)

HS RAJA MUSA - HS BUKIT TAREK - HS GADING

Negeri	: Selangor
Daerah	: Hulu Selangor
Mukim	: Serendah, Sungai Tinggi, Kerling, Rasa, Ampang Pechah, Buluh Telor, Batang Kali, Hulu Bernam dan Hulu Yam
Keluasan	: 3,630 hektar (2022) 3,630 hektar (2010)

Jumlah petempatan dalam RE dan kawasan sekitar (1 km)

Kampung baru	: 1
Kampung FELDA	: 1
Kampung tersusun	: 1
Kampung tradisi	: 16

Penemuan SWOT Rangkaian Ekologi

- S1** Pelan Rancangan Pengurusan Bersepadu Hutan Paya Gambut Selangor Utara yang disediakan oleh JPN Selangor telah menggunakan pendekatan hutan komuniti dalam pemeliharaan HS Raja Musa. Penduduk sekitar Rangkaian Ekologi ini turut memainkan peranan untuk bersama-sama memelihara kawasan sensitif ini.
- S2** Usaha yang baik telah dilaksanakan oleh Jabatan PERHILITAN Negeri Selangor apabila 31 perangkap kamera telah dipasang dalam Rangkaian Ekologi untuk memantau pergerakan hidupan liar.
- S3** Rangkaian Ekologi ini terletak bersebelahan dengan RHL Sg. Dusun di bahagian utara (seluas 4,330 hektar) dan RHL Bukit Kutu di bahagian selatan (seluas 1,943 hektar).
- S4** Rangkaian Ekologi ini perlu dijaga dengan baik kerana HSK di Rangkaian Ekologi ini mampu menampung bekalan air sebanyak 2 bilion meter kubik sekaligus mampu membekalkan penggunaan air domestik terutama untuk sektor pertanian di Negeri Selangor.
- S5** JPN Selangor juga telah bekerjasama dengan FRIM dalam menyediakan Pelan Pengurusan CFS di peringkat negeri. Langkah ini menjadikan Negeri Selangor sebagai salah satu daripada tiga negeri (selain Negeri Sembilan dan Perak) yang telah berjaya menyediakan Pelan Tindakan CFS di peringkat Negeri Selangor.
- S6** Terdapat pelbagai maklumat hidupan liar seperti Kaviarasu et al (2020)* dan Faradiana et al. (2019)**.

* Diversity and Composition of Volant and Non-volant Small Mammals in Northern Selangor State Park and Adjacent Forest of Peninsular Malaysia.

** Checklist on Small Vertebrates at Bukit Tarek Forest Reserve, Selangor.

W1 Pembangunan bandar-bandar baharu serta aktiviti pertanian dan tepu bina terutama yang terletak di sepanjang zon riparian perlu dikawal dengan baik supaya tidak menjejaskan fungsi Rangkaian Ekologi ini dalam memelihara hubungan hutan, laluan hidupan liar serta kualiti air sungai.

O1 Pemeliharaan Rangkaian Ekologi ini adalah sangat penting kerana ianya menghubungkan rangkaian hutan di Negeri Sembilan (selatan) dan Pahang (timur).

T1 Berdasarkan RFN Ke-3, Rangkaian Ekologi ini dikenal pasti sebagai Rangkaian Ekologi terancam kerana isu perluasan aktiviti pertanian di sepanjang zon riparian.

T2 Ikan hiasan terutama dari famili *Osphronemidae* (Betta, Karim, Laga, Sepat) dan *Danionidae* (Seluang) yang merupakan spesies ikan natif (ikan asal) yang dijumpai di kawasan tanah gambut Semenanjung Malaysia. Aktiviti menangkap ikan oleh penduduk dan pemancing juga dijalankan di kawasan Hutan Paya Gambut Utara Selangor.

T3 Kepadatan penduduk adalah tinggi di dalam dan sekitar Rangkaian Ekologi (70 buah kampung).

Hutan Simpan Raja Musa

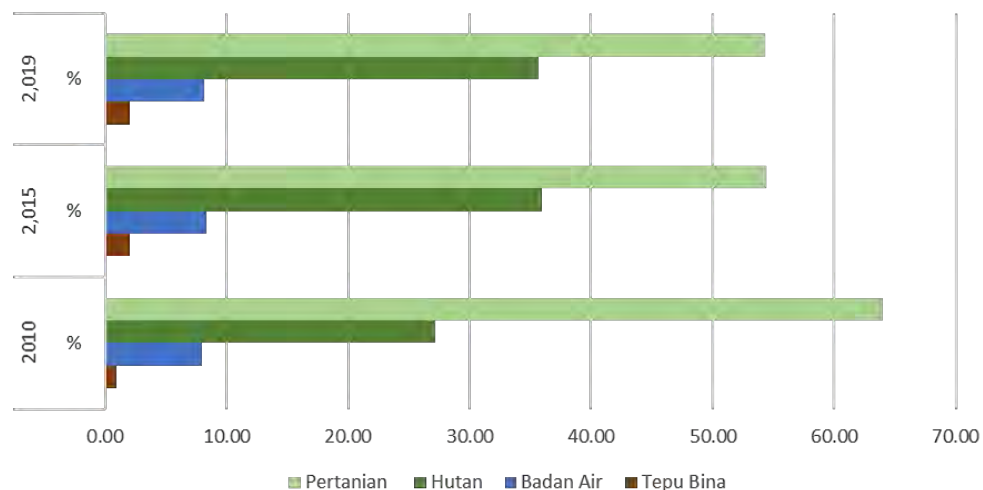
1.1 PERUBAHAN GUNA TANAH 2010, 2015 DAN 2019

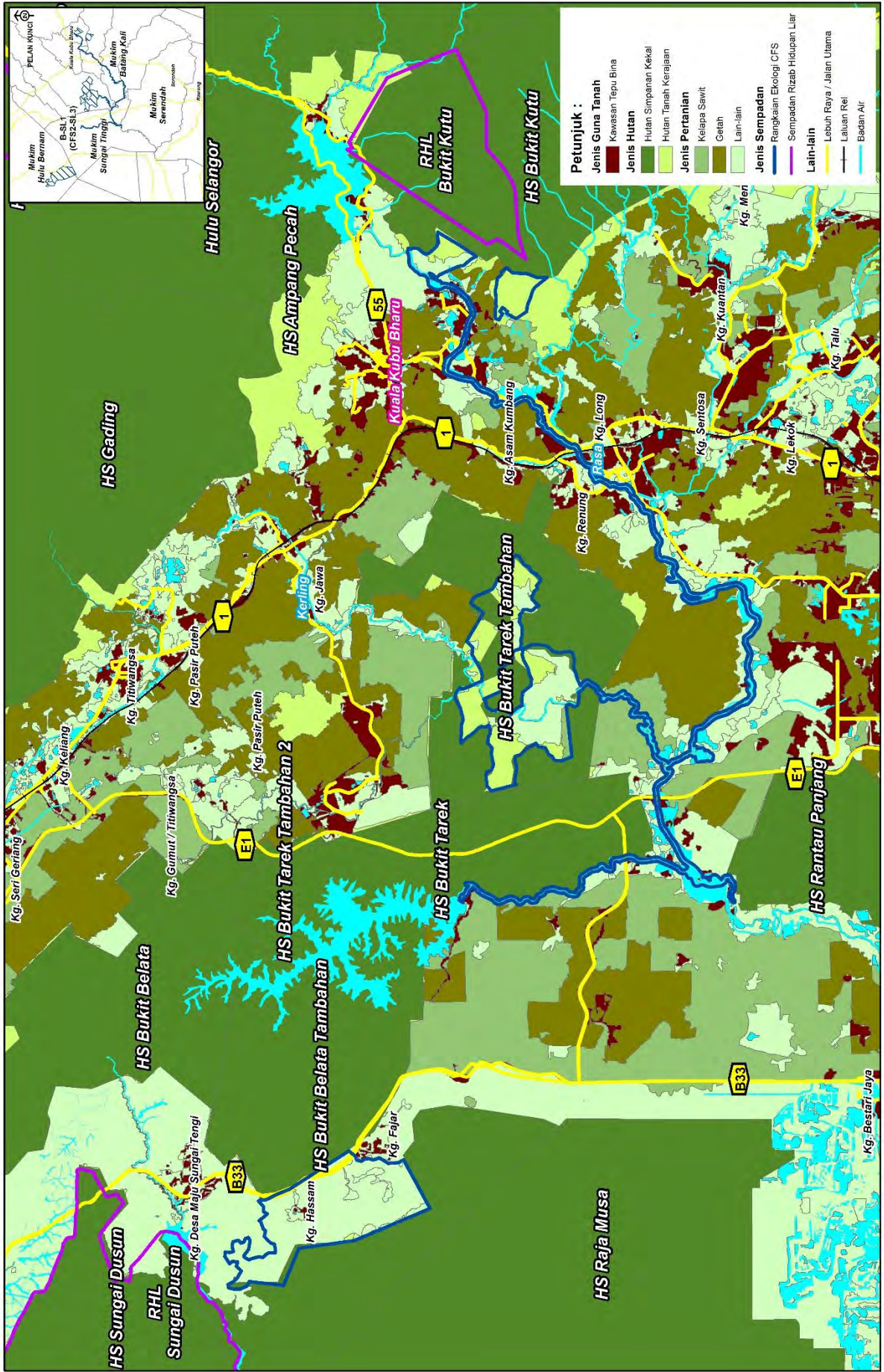
- i. Guna tanah B-SL1 bagi tempoh 9 tahun (2010-2019) menunjukkan penurunan kawasan pertanian sebanyak 9.74% pada tahun 2019 berbanding tahun 2010, menyebabkan keluasan kawasan hutan bertambah sebanyak 8.49% sepanjang tempoh ini (**Jadual 1.1, Rajah 1.1 sehingga Rajah 1.6**).
- ii. Melalui analisis tapisan liputan hutan tahun 2010, 2015 dan 2019, jelas menunjukkan berlaku pengurangan kawasan berhutan di HS Bukit Belata Tambahan, HS Bukit Tarek Tambahan dan HS Bukit Kutu yang kini diusahakan dengan aktiviti pertanian.
- iii. Tanaman kelapa sawit didapati meningkat dengan mendadak dengan jumlah pertambahan sebanyak 41.82% bagi tempoh 9 tahun.

Jadual 1.1: Keadaan Guna Tanah B-SL1 Tahun 2010, 2015 dan 2019

Jenis Guna Tanah	2010		2015		2019	
	Luas (Hektar)	%	Luas (Hektar)	%	Luas (Hektar)	%
Tepu Bina	61	1.67	129	3.55	139	3.82
Badan Air	262	7.22	222	6.13	229	6.30
Hutan	985	27.13	1,305	35.95	1,293	35.62
Hutan Simpanan Kekal	437	12.03	460	12.68	460	12.68
Hutan Tanah Kerajaan	548	15.10	845	23.28	833	22.95
Pertanian	2,322	64.00	1,974	54.38	1,969	54.26
Kelapa Sawit	119	3.28	1,637	45.11	1,637	45.10
Getah	20	0.56	96	2.65	113	3.14
Lain-lain	2,183	60.14	241	6.64	219	6.03
Jumlah	3,630	100.00	3,630	100.00	3,630	100.00

Rajah 1.1: Perbandingan Guna Tanah Utama B-SL1 Tahun 2010, 2015 dan 2019

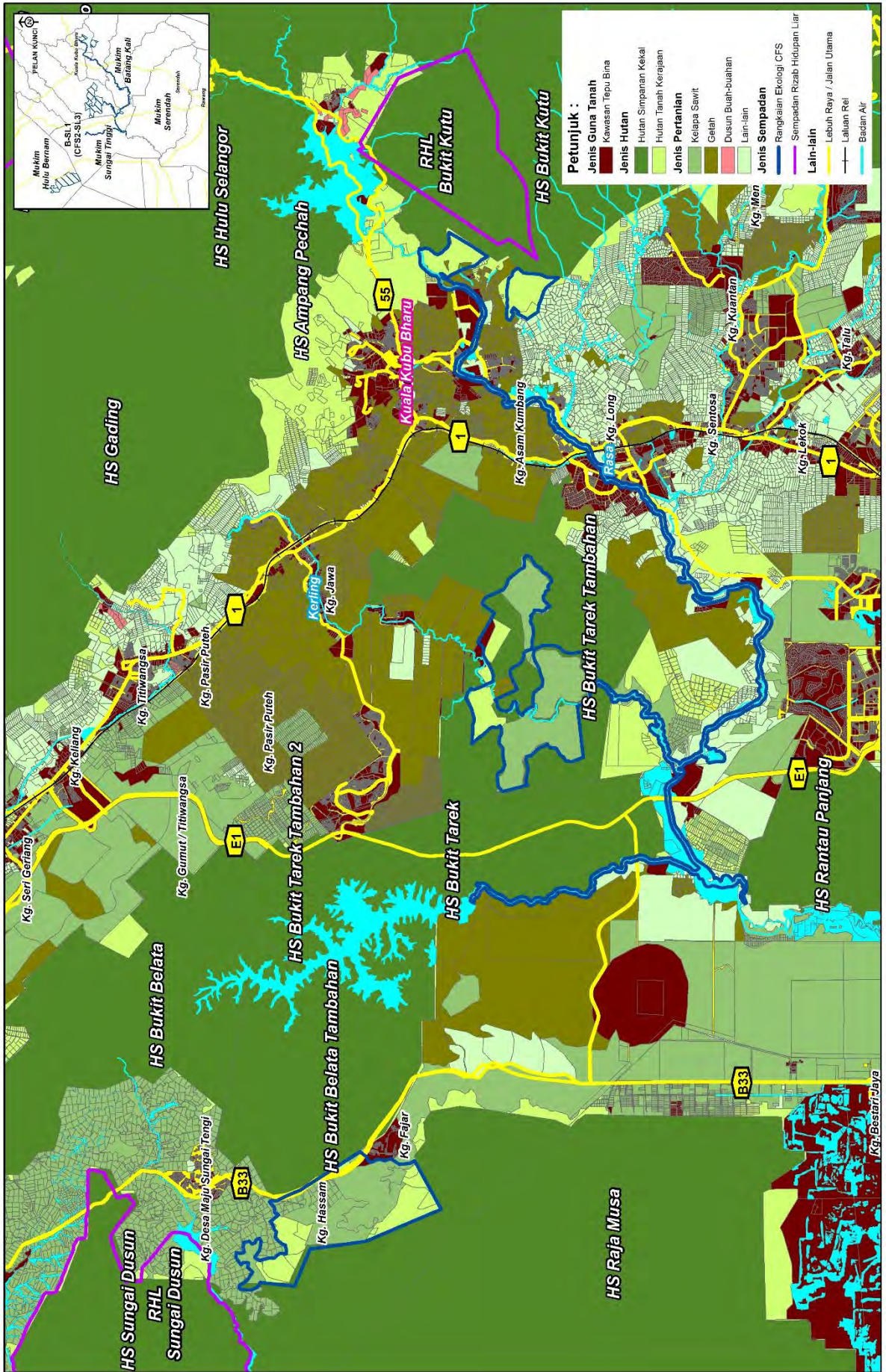

RAJAH 1.2 : B-SL1 - AKTIVITI GUNA TANAH 2010

SKALA
1:150,000

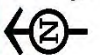

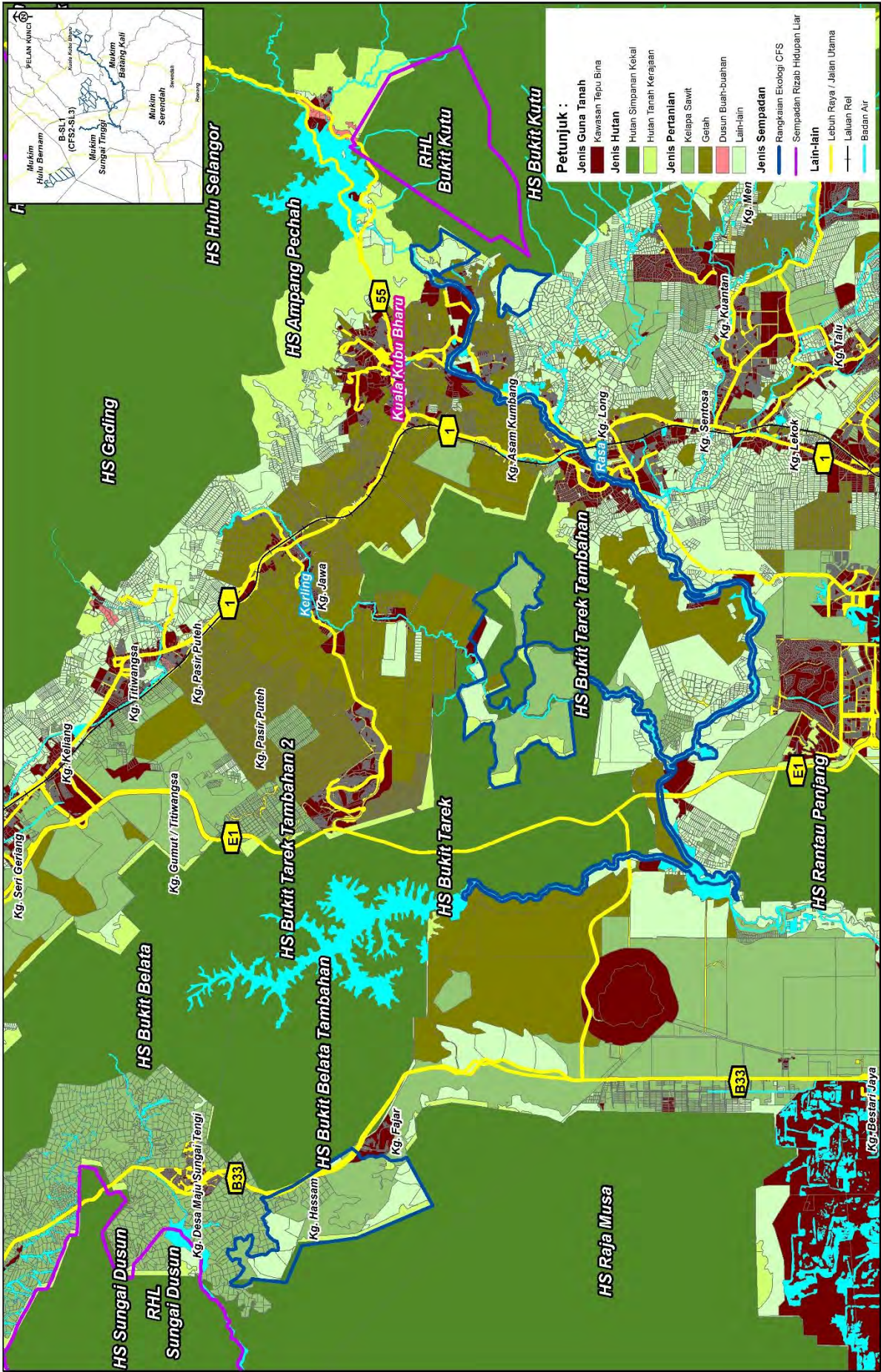

RAJAH 1.3 : B-SL1 - AKTIVITI GUNA TANAH 2015

SKALA

1:150,000

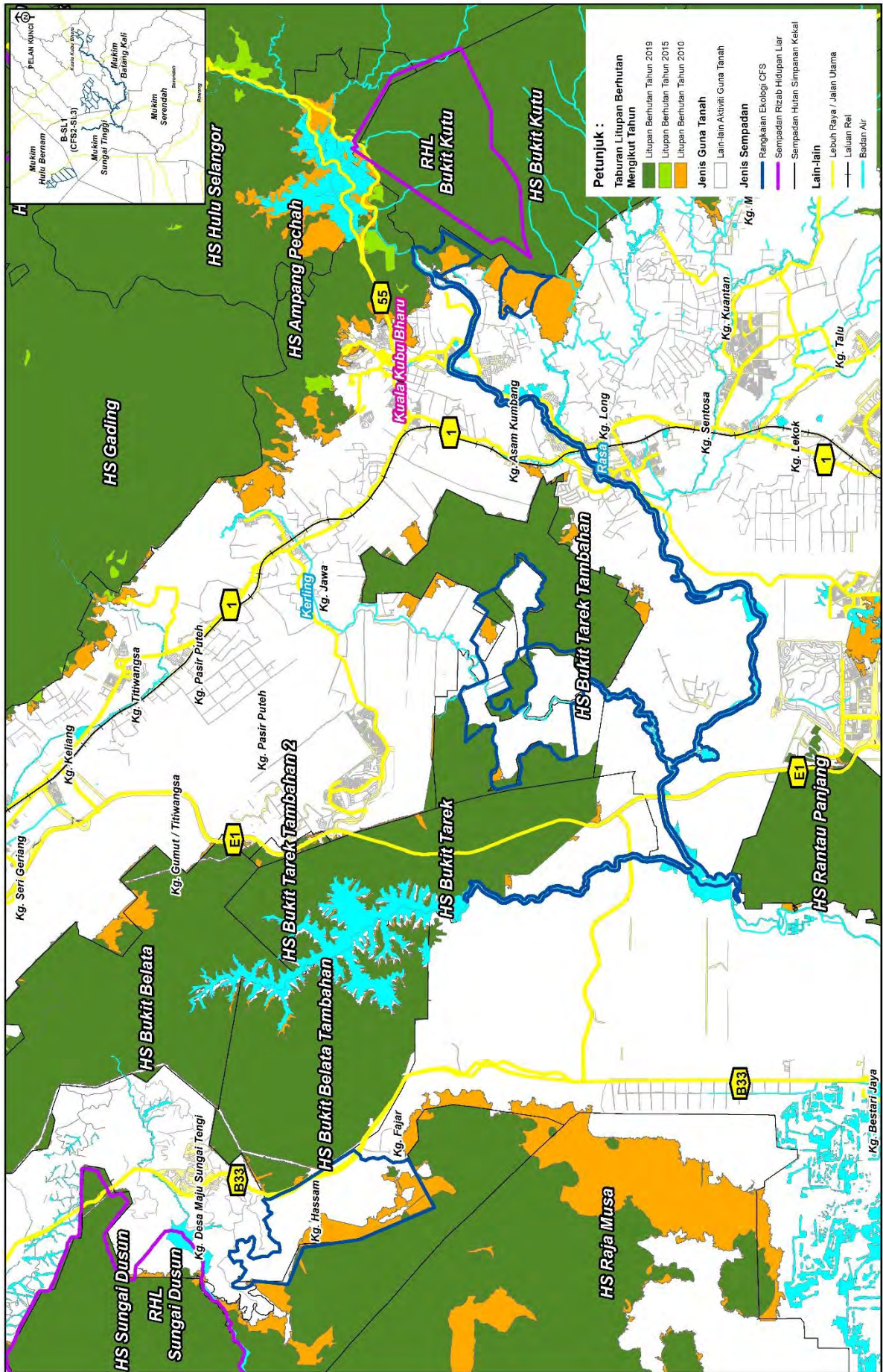

RAJAH 1.4 : B-SL1 - AKTIVITI GUNA TANAH 2019

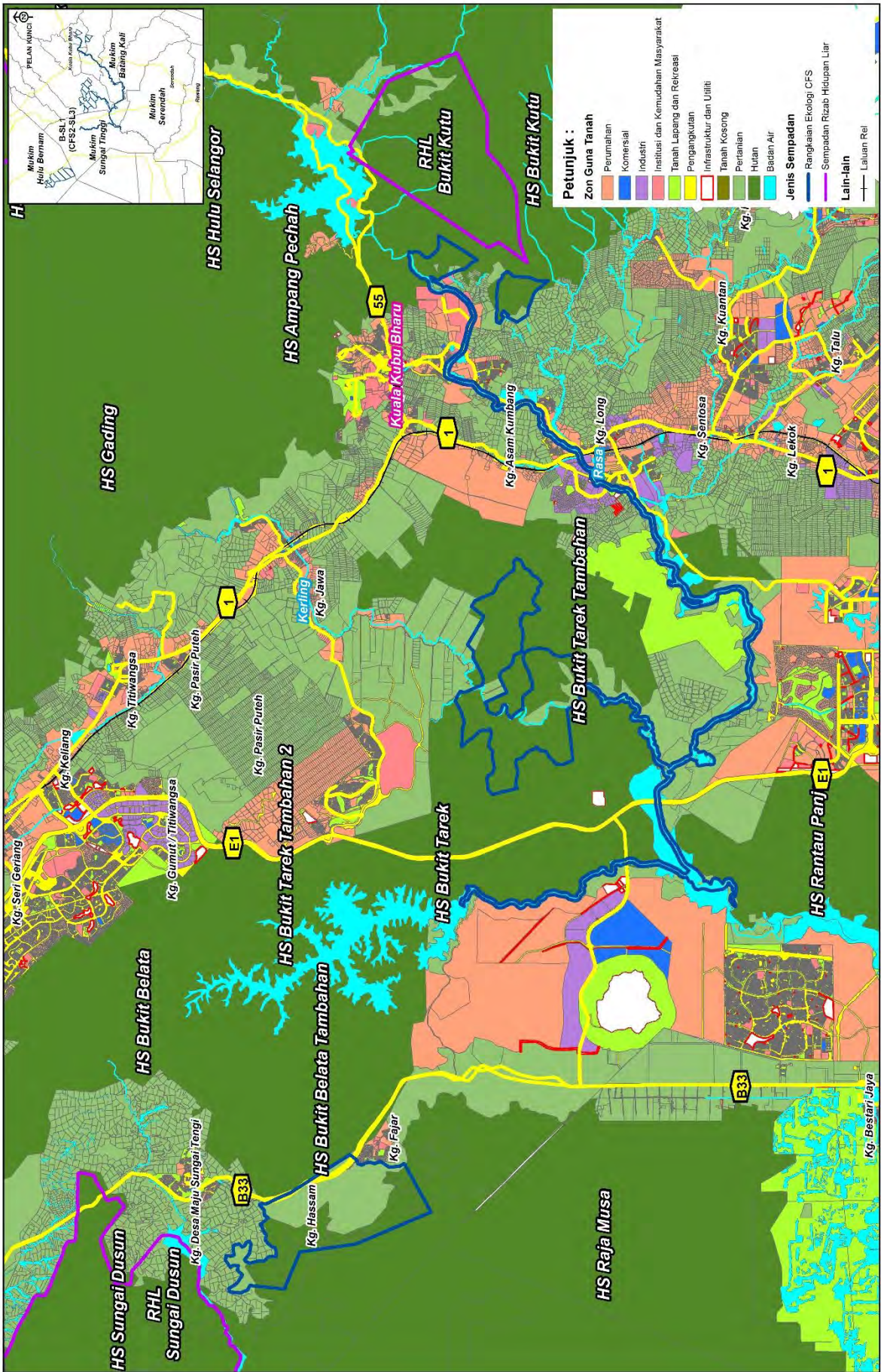
SKALA
1:150,000

RAJAH 1.5 : B-SL1 – ANALISIS TAPISAN LITUPAN BERHUTAN TAHUN 2010, 2015 DAN 2019

SKALA
1:150,000

RAJAH 1.6 : B-SL1 - ZON GUNA TANAH 2035

SKALA
1:150,000

1.2 FUNGSI RANGKAIAN EKOLOGI TERHADAP HIDUPAN LIAR

Keadaan semasa dan fungsi Rangkaian Ekologi kepada hidupan liar adalah seperti **Jadual 1.2 dan Rajah 1.7**.

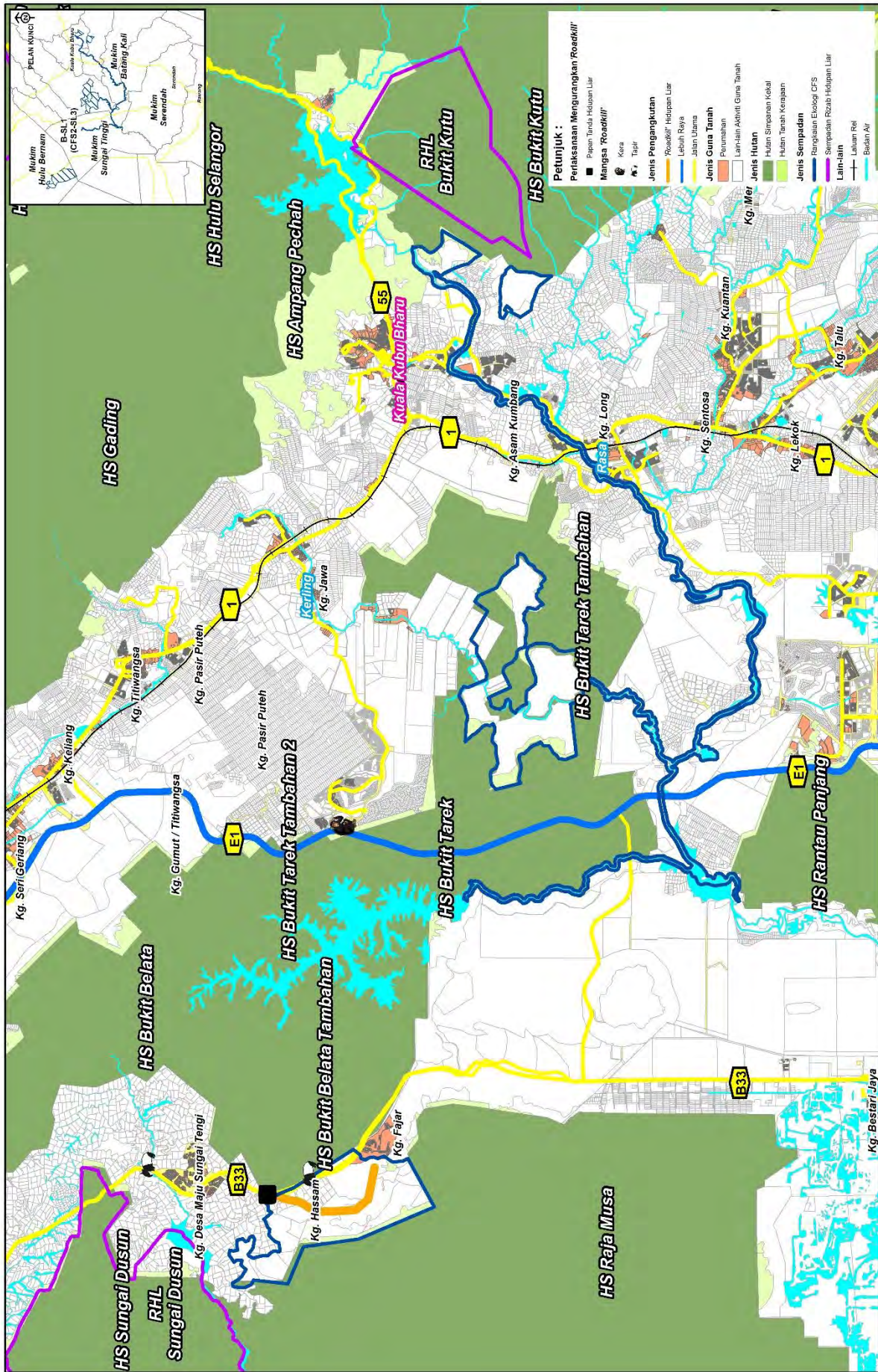
Jadual 1.2: Tahap Fungsian B-SL1 Terhadap Hidupan Liar

Kriteria Penilaian	Penerangan / Hasil Analisis / Cadangan
 Aktiviti Guna Tanah Sekitar	Terdapat kawasan ladang hutan di sekitar Rangkaian Ekologi iaitu di HS Bukit Tarek, HS Bukit Tarek Tambahan dan HS Rantau Panjang.
 HCVF yang dikenal pasti	Tidak wujud di Rangkaian Ekologi ini (JPSM, 2020).
 Pembinaan jalan	<ul style="list-style-type: none"> E1 (Lebuhraya Utara-Selatan). FT1 (Jalan Taman Palong). FT228 (Jalan Bukit Tagar). B33 (Jalan Felda Sg. Tenggi / Jalan Kuala Selangor - Bestari Jaya).
 Hotspot hidupan liar	Terdapat 8 lokasi jenut tiruan di dalam dan sekitar Rangkaian Ekologi.
 Senarai semak spesies yang dilindungi Akta Konservasi Hidupan Liar, 2010	<p>Mamalia (5 spesies) antaranya:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tapir <p>Burung (43 spesies)</p> <p>Herpetofauna (7 spesies)</p> <p>Sila rujuk Lampiran 1.</p>
 Senarai Hidupan Liar Yang Terancam	<p>Critically Endangered</p> <ul style="list-style-type: none"> Tenggiling (<i>Manis Javanica</i>) EgangTebang Mertua (<i>Rhinoplax Vigil</i>) Pendandang (<i>Heliopais Personatus</i>) <p>Endangered</p> <ul style="list-style-type: none"> Musang Titik Besar (<i>Viverra Megaspila</i>) Tapir (<i>Tapirus Indicus</i>) Beruk (<i>Macaca Nemestrina</i>) Ungka Tangan Putih (<i>Hylobates Lar</i>) Siamang (<i>Symphalangus Syndactylus</i>) Egang Jambul Putih (<i>Berenicornis Comatus</i>) Egang Berkedut (<i>Rhabdotorrhinus Corrugatus</i>)

sambungan

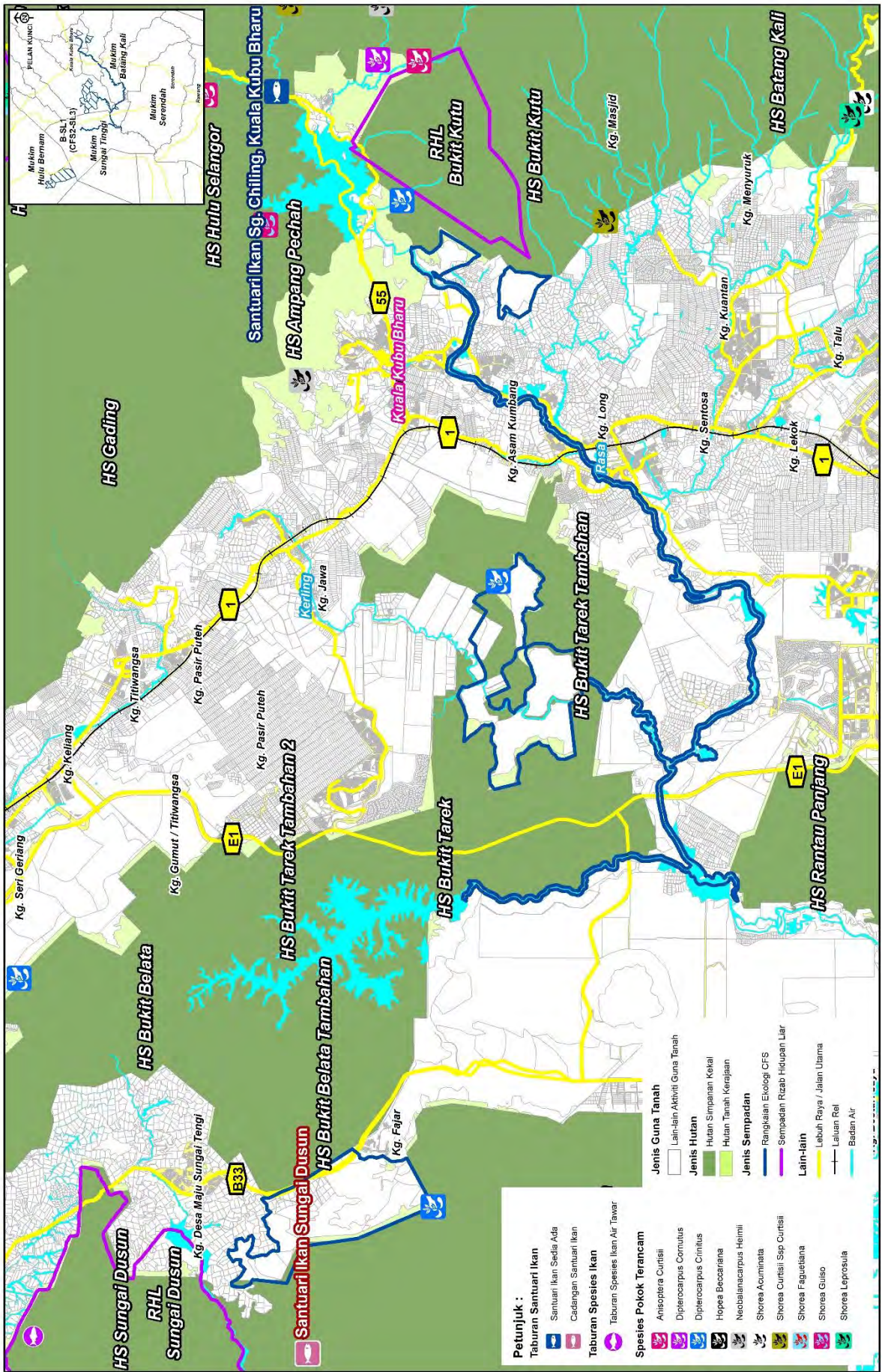
Jadual 1.2: Analisis Tahap Fungsian Hidupan Liar B-SL1

Kriteria Penilaian	Penerangan / Hasil Analisis
 Senarai pokok hutan terancam	<p>Critically Endangered</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mata Kuching Merah (<i>Hopea Ferruginea</i>) • Meranti Paya (<i>Shorea Platycarpa</i>) • Ramin (<i>Gonystylus Bancanus</i>) <p>Endangered</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mersawa Gajah (<i>Anisoptera Scaphula</i>) • Chengal (<i>Neobalanocarpus Heimii</i>)
 Senarai ikan terancam	<p>Endangered</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betta (<i>Betta Hipposideros</i>) • Sepilai Merah (<i>Betta Livida</i>) • Karim (<i>Parosphromenus Harveyi</i>) • Keli (<i>Encheloclarias Curtisoma</i>)
 Roadkill yang dikenal pasti	<p>B33 (Jalan Felda Sg. Tengi) melibatkan Tapir.</p> <p>Cadangan mitigasi rangkaian pengangkutan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menambah baik papan tanda hidupan liar. • Mengurangkan had laju jalan kepada 60km/j.
 Spesies <i>Human Wildlife Conflict (HWC)</i>	Tiada
 Pemburuan haram	Ada
 Langkah pencegahan	31 perangkap kamera (Jabatan PERHILITAN Negeri Selangor, 2020).
 Kaedah penguatkuasaan	Rondaan berkala menggunakan kereta / trekking / menunggu di persimpangan jalan balak.

RAJAH 1.7: B-SL1 - RANGKAIAN PENGANGKUTAN DAN KAWASAN ROADKILL

SKALA
1:150,000

Petunjuk :

- Taburan Santuari Ikan**
 - Santuari Ikan Sekeloa Ada
 - Cadangan Santuari Ikan
- Taburan Spesies Ikan**
 - Taburan Spesies Ikan Air Tawar
- Spesies Pokok Terancam**
 - Anisoptera Curtisi
 - Diploecarpus Cornutus
 - Diploecarpus Cinnulus
 - Hopea Becarimana
 - Neobalanocarpus Heimii
 - Shorea Acuminata
 - Shorea Curtisi Sp Curtisi
 - Shorea Faguetiana
 - Shorea Guiso
 - Shorea Leprosula

- Jenis Guna Tanah**
 - Lain-lain Aktiviti Guna Tanah
- Jenis Hutan**
 - Hutan Simpanan Kekal
 - Hutan Tanah Kerajaan
- Jenis Sampadan**
 - Rangkaian Ekologi CFS
 - Sampadan Riab Hidupan Liar
- Lain-lain**
 - Lebuhraya / Jalan Utama
 - Laluan Ral
 - Badan Air

RAJAH 1.8: B-SL1 – TABURAN SANTUARI IKAN, SPESIES IKAN DAN POKOK TERANCAM

SKALA
1:150,000

1.3 RUMUSAN CADANGAN PEMELIHARAAN RANGKAIAN EKOLOGI B-SLI (HS Raja Musa - HS Bukit Tarek - HS Gading)

Mewartakan rizab Sungai Selangor mengikut garis panduan yang diguna pakai oleh JPS di bahagian kiri dan kanan sungai bagi memudahkan pengurusan dan pemeliharaan habitat semula jadi dijalankan di sepanjang sungai. Rizab Sg. Kerling and Sg. Beletek juga perlu diwartakan. Rizab sungai diwartakan di bawah Seksyen 62, KTN 1965.

Memohon pewartaan HTK di dalam kawasan CFS dan Rangkaian Ekologi kepada PTG (Rajah 1.10). Lokasi dan status terkini HTK perlu disemak bagi memastikan tiada pemilikan sebelum diwartakan sebagai HSK.

Mengukuhkan ciri-ciri kemudahan lintasan hidupan liar dan rawatan *Traffic Calming*:

- Menambah baik papan tanda hidupan liar dan mengurangkan had laju jalan kepada 60km/j di B33 (Jalan FELDA Sg. Tenggi).
- Mengukuhkan papan tanda hidupan liar sedia ada bersama *flashing amber light* dan kawalan kelajuan seperti *transverse bar / speed breaker*.

Aktiviti penyelenggaraan lintasan hidupan liar secara berkala.

Membangunkan projek ladang hutan secara mampan:

- Semua projek ladang hutan di dalam Rangkaian Ekologi dan sekitarnya perlu mematuhi **Panduan Zon Pertanian Pemuliharaan di Bab 7, Jilid 1**.
- Perlu menyediakan koridor mini untuk menghubungkan hutan yang terputus.

Menyediakan zon riparian di Sungai Selangor (Rajah 1.11), rujuk **Panduan Penyediaan Zon Riparian di Bab 7, Jilid 1**.

- Mewujudkan zon riparian selebar 200 meter di sisi kiri dan kanan Sungai Selangor (termasuk lebar untuk rizab sungai). Zon riparian mampu mengawal impak pembangunan pertanian di selatan HS Bukit Tarek serta HS Bukit Tarek Tambahan seperti getah dan beberapa kawasan tepu bina.
- Zon riparian juga boleh menjadi laluan kepada hidupan liar.
- Pemeliharaan rizab riparian sungai penting untuk hidupan akuatik di mana tumbuhan riparian membantu dalam menyaring air bawaan dari darat masuk ke dalam sungai, memelihara kestabilan tebing serta memberi teduhan, lindungan, sumber makanan dan bekalan nutrien bagi kepada hidupan akuatik.

Cadangan **santuari ikan** di Sg. Dusun bertujuan melindungi, mengekalkan, memelihara dan memulihara habitat akuatik melalui pengurusan yang efisien (Rajah 1.8).

Menjalankan usaha **pelepasan benih ikan** di Sungai Selangor, Sungai Kerling, Sungai Buloh, Sungai Tenggi atau sekitarnya bergantung kepada kesesuaian habitat. Pelepasan benih ikan adalah bagi meningkatkan stok semasa ikan di sesuatu kawasan.

Memulihara habitat Rangkaian Ekologi melalui aktiviti penanaman pokok spesies seperti:

- Ara (*Ficus spp.*)
- Kandis (*Garcinia spp.*)
- Kelat (*Syzygium spp.*)

Spesies pokok buah nadir ditanam sebagai sumber makanan hidupan liar di Kg. Jawa di Rangkaian Ekologi B-SL1.

Memulihara spesies terancam:

- Ramin Melawis (*Gonystylus Bancanus*)
- Meranti Paya (*Shorea Platycarpa*)
- Meranti Bakau (*Shorea Uliginosa*)
- Mersawa Paya (*Anisoptera Marginata*)

- Ramin Melawis, Meranti Paya dan Mersawa Paya adalah berstatus **Sangat Terancam (CR)** manakala Meranti Bakau berstatus **Vulnerable (VU)**.
- Lokasi berhampiran HS Bukit Tarek Tambahan di Rangkaian Ekologi B-SL1.
- Keberadaan spesies ini perlu dipantau dengan melihat regenerasi anak-anak pokok.

Menyediakan **koridor ekologi mini** di antara HS Bukit Belata Tambahan - HS Raja Musa untuk laluan hidupan liar. Rujuk **Panduan Penyediaan Zon Pertanian Pemuliharaan (CAZ) di Bab 7, Jilid 1 untuk penyediaan koridor ekologi mini**.

Produk pelancongan berstatus *low value*.

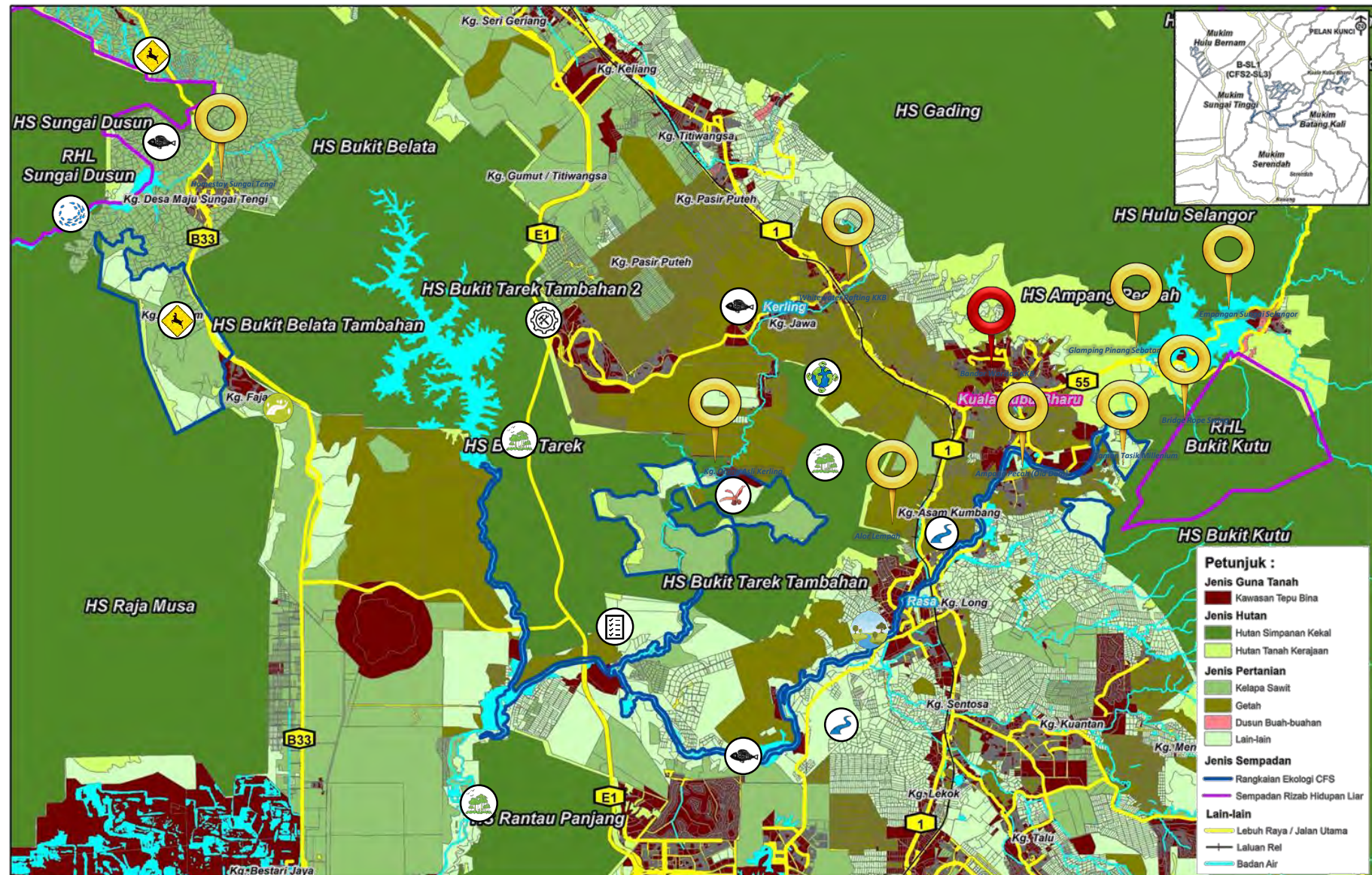

Produk pelancongan berstatus *high value*.

(Perincian inisiatif pelaksanaan di **Jadual 1.3**).

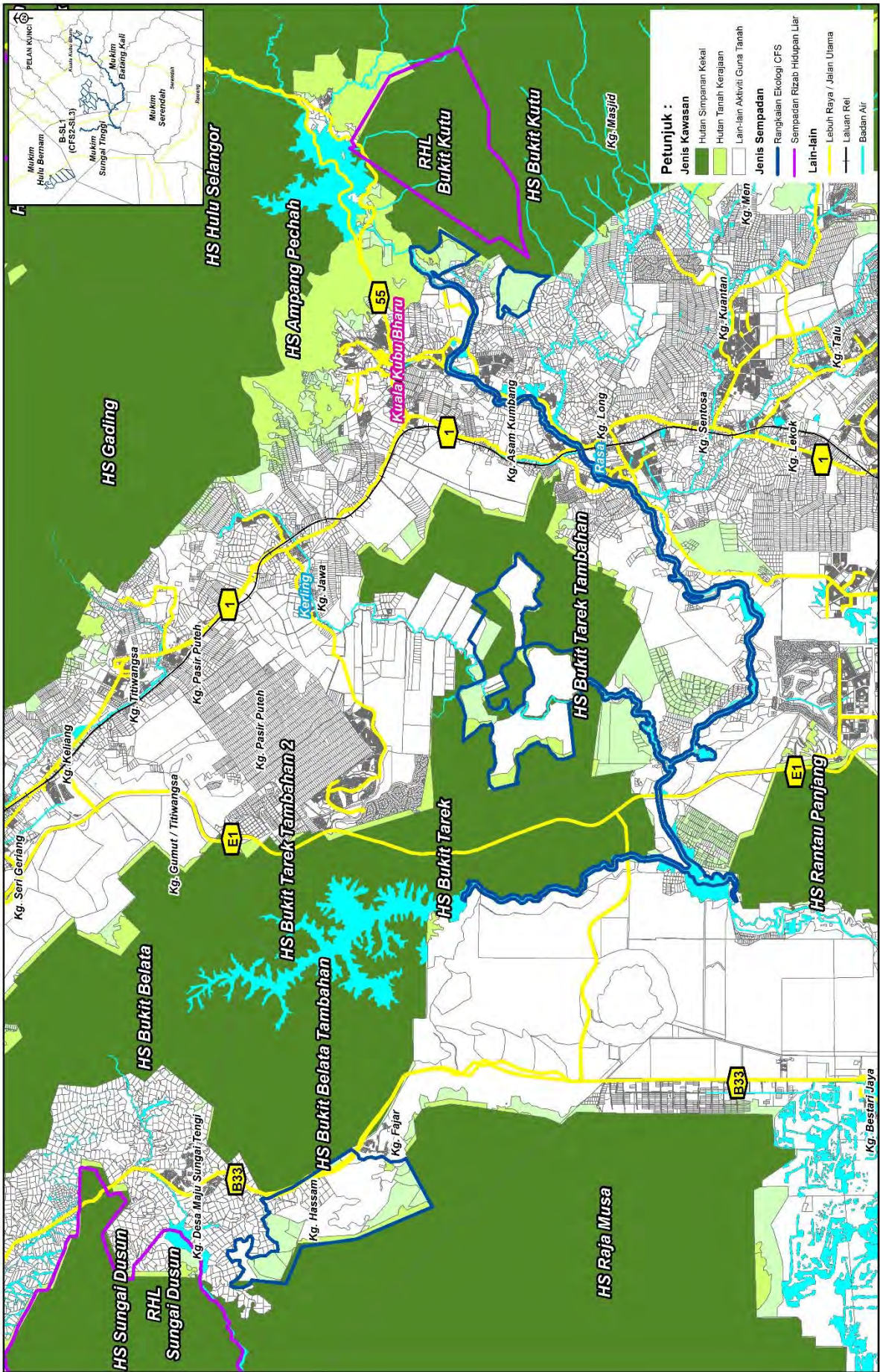
Lain-lain cadangan untuk kawasan Rangkaian Ekologi:

- Menyediakan Sistem Pemantauan Kutipan Data Umum Stok Biodiversiti melalui kaedah survei dengan membentuk *Line Transect* berukuran 200m lebar dan 1 km panjang yang dibuat di kawasan kiri kanan hutan dan satu *Line Transect* di dalam Rangkaian Ekologi untuk membanci kehadiran mamalia, burung dan herpetofauna.
- Mengenal pasti mana-mana kawasan yang sesuai di dalam Rangkaian Ekologi untuk dikelaskan sebagai HCVF / HCVA.
- Memastikan kawasan pertanian berstatus ladang menyediakan sekurang-kurangnya 10 peratus daripada jumlah keluasan ladang untuk komponen CAZ yang sesuai.
- Menggalakkan amalan agroperhutanan dan agroekologi seperti tanaman penutup bumi dan integrasi tanaman di dalam ladang/kebun getah, kelapa sawit dan kebun buah-buahan.
- Memastikan kawasan pertanian memperoleh persijilan pertanian mampan.
- Menjadikan kawasan pertanian sebagai kawasan keutamaan di bawah Kempen Penanaman 100 Juta Pokok di dalam komponen CAZ berkaitan seperti agroperhutanan, mini koridor, tompok hutan, pemeliharaan puncak bukit dan cerun serta penyediaan rizab riparian.
- Mengawal pembesaran kawasan pembangunan sama ada pertanian atau tepubina ke kawasan hutan simpan.
- Menyediakan zon penampungan sempadan kampung dan menggalakkan inisiatif *co-existence* antara manusia dan hidupan liar di kawasan zon penampungan bagi mengelakkan konflik.

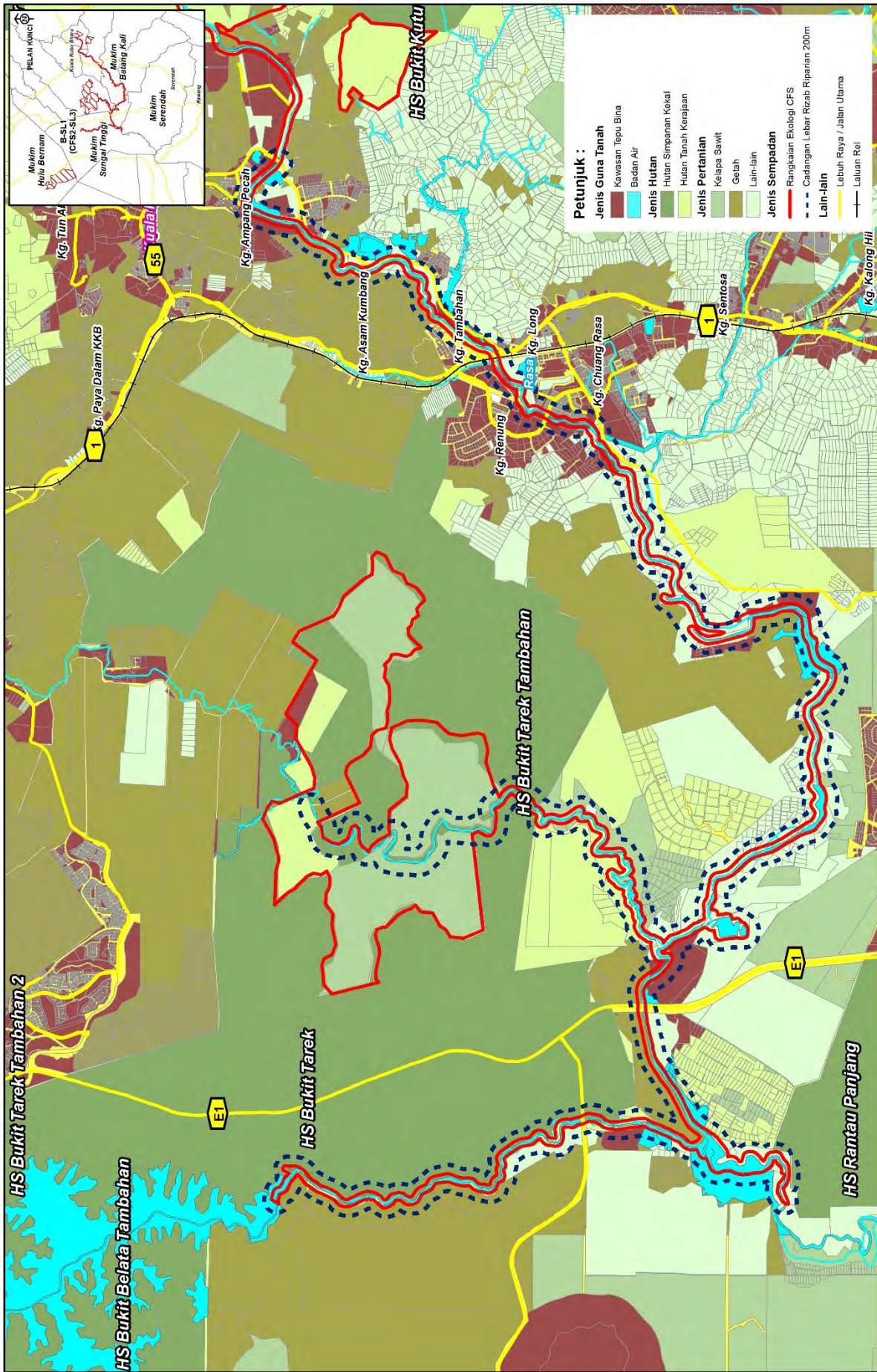
RAJAH 1.9: B-SL1 - LOKASI CADANGAN PEMELIHARAAN RANGKAIAN EKOLOGI

SKALA
1:150,000

RAJAH 1.10 : B-SL1 – CADANGAN PEWARTAAN HUTAN TANAH KERAJAAN SEBAGAI HUTAN SIMPANAN KEKAL

SKALA
1:150,000

RAJAH 1.11 : B-SL1 – CADANGAN ZON RIPARIAN SUNGAI SELANGOR

SKALA
1:80,000

Jadual 1.3: Senarai Produk Pelancongan Mengikut Inisiatif Strategi Ekopelancongan B-SL1

Bil	Inisiatif Pelaksanaan	Homestay Sungai Tenggi	Kg. Orang Asli Kerling Dan Kg. Orang Asli Buloh Telor	Whitewater Rafting KKB	Empangan Sungai Selangor	Paragliding KKB	Bandar Warisan KKB	Alor Lempah	Ampang Pecah (Old Dam)	Taman Tasik Millenium	Glamping Pinang Sebatang	Bridge Rope Swing
Mengukuhkan dan Mempelbagaikan Aktiviti Pelancongan CFS Sebagai Pendapatan Alternatif dalam Menyumbang Ekonomi Negeri												
1.	Menyediakan Pelan Pengurusan Pelancongan.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2.	Menyediakan revolusi produk pelancongan mampan.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3.	Menyediakan pakej, promosi, kadar bayaran dan pengelasan produk pelancongan mengikut zon.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
4.	Cadangan kadar bayaran yang dikenakan boleh menyumbang kepada ekonomi negeri.	√		√	√	√		√	√	√	√	√
5.	Menyenaraikan produk pelancongan berpotensi untuk senarai JWN.						√					
6.	Pembangunan eco-lodge.											
7.	Mengukuhkan aktiviti pelancongan di kawasan sungai, tasik, air terjun dan pantai.			√				√	√	√		
8.	Menerapkan penglibatan Orang Asli dan budaya.		√									
9.	Menyediakan mitigasi untuk menghadapi halangan.	√	√	√	√		√	√	√	√		
10.	Pembangunan dan pelaksanaan pelancongan selaras dengan daya tampungan.							√	√	√		

sambungan

Jadual 1.3: Senarai Produk Pelancongan Mengikut Inisiatif Strategi Ekopelancongan B-SL1

Bil	Inisiatif Pelaksanaan	Homestay Sungai Tenggi	Kg. Orang Asli Kerling Dan Kg. Orang Asli Buloh Telor	Whitewater Rafting KKB	Empangan Sungai Selangor	Paragliding KKB	Bandar Warisan KKB	Alor Lempah	Ampang Pecah (Old Dam)	Taman Tasik Millenium	Glamping Pinang Sebatang	Bridge Rope Swing
Meningkatkan Tahap Kemudahan Fasiliti dan Program di Kawasan Tarikan Pelancong												
1.	Memperkukuhkan komponen fasiliti, pakej dan sistem pelancongan.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2.	Pertandingan fotografi di Rangkaian Ekologi dan hidupan liar.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3.	Memperolehi Pensijilan Pelancongan Mampan dari badan bertauliah.						√					
4.	Program dan aktiviti berkaitan pelancongan.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
5.	Mewujudkan platform integrasi dari pelbagai sektor / media sosial / agensi yang dapat menyokong aktiviti pelancongan mampan.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Status Zon Pelancongan		Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	High Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value

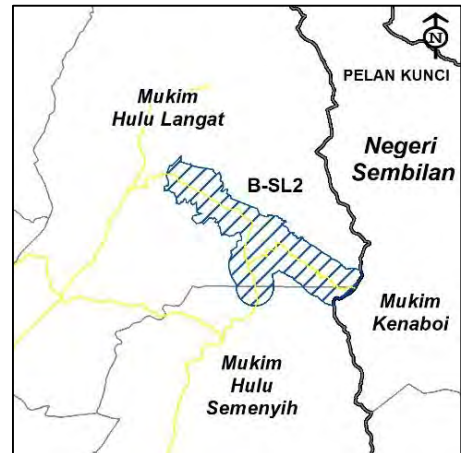
2.0 RANGKAIAN EKOLOGI B-SL2

HS HULU LANGAT – HS SUNGAI LALANG

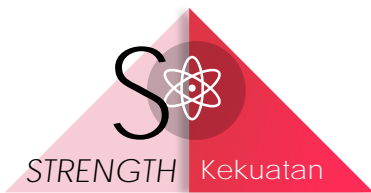
Negeri : Selangor
Daerah : Hulu Langat
Mukim : Hulu Langat dan Hulu Semenyih
Keluasan : 2,985 hektar (2022)

Jumlah petempatan dalam RE dan kawasan sekitar (1 km)

Kampung tradisi : 2

Penemuan SWOT Rangkaian Ekologi

S1 Rangkaian Ekologi ini terdiri daripada HS Hulu Langat yang merupakan hutan yang bersambungan dengan Negeri Pahang dan Negeri Sembilan. Kesyinambungan antara kawasan hutan ini penting kepada kepelbagaian biodiversiti dan laluan hidupan liar (kawasan rayau yang luas).

S2 Berdasarkan RT, zon guna tanah di dalam kawasan ini masih berstatus HSK.

S3 Gunung Nuang yang terdapat dalam Rangkaian Ekologi ini menghubungkan Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, dan terletak di penghujung Banjaran Utama.

S4 Terdapat pelbagai maklumat hidupan liar seperti Shukor et al. (2001)* dan Zainab et al. (2002)**.

W1 Pembangunan linear di sepanjang jalan B-32 berpotensi merebak ke arah Negeri Sembilan dan memutuskan hubungan antara HS Hulu Langat dan HS Sungai Lalang jika tidak dikawal.

O1 Terdapat banyak kawasan semula jadi yang menarik untuk pembangunan ekopelancongan.

T1 Terdapat trend pembangunan perumahan di kawasan sekitar.

T2 Peningkatan jumlah tepu bina dalam tempoh 9 tahun juga perlu dikawal agar tidak menjejaskan fungsi dan hubungan hutan di kawasan ini.

* *Elevational Diversity Pattern of Non-volant Small Mammals on Mount Nuang, Hulu Langat, Selangor.*

** *Influence of Elevational Habitat Changes on Non-volant Small Mammal Species Distribution and Diversity on Mount Nuang, Hulu Langat, Selangor, Malaysia.*

2.1 PERUBAHAN GUNA TANAH 2010, 2015 DAN 2019

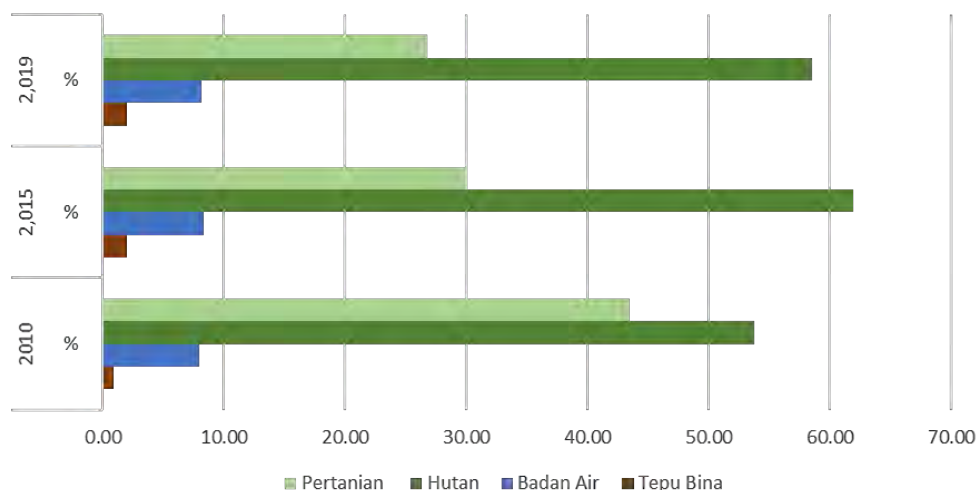
- Guna tanah B-SL2 bagi tempoh 9 tahun (2010-2019) menunjukkan perubahan drastik tepu bina dan pertanian. Tepu bina meningkat sebanyak 11.41% pada tahun 2019 berbanding tahun 2010, manakala kawasan pertanian menurun sebanyak 16.65% sepanjang tempoh ini (**Jadual 2.1, Rajah 2.1 sehingga Rajah 2.6**).
- Penurunan kawasan pertanian sekaligus menyebabkan kawasan hutan meningkat sebanyak hampir 5% sepanjang tempoh 2010 hingga 2019.
- Melalui analisis tapisan liputan hutan tahun 2010, 2015 dan 2019, jelas menunjukkan berlaku pengurangan kawasan berhutan di sekitar jalan B32 dan B19.
- Tanaman getah dan dusun buah-buahan merangkumi hampir 100% keluasan pertanian pada tahun 2019.

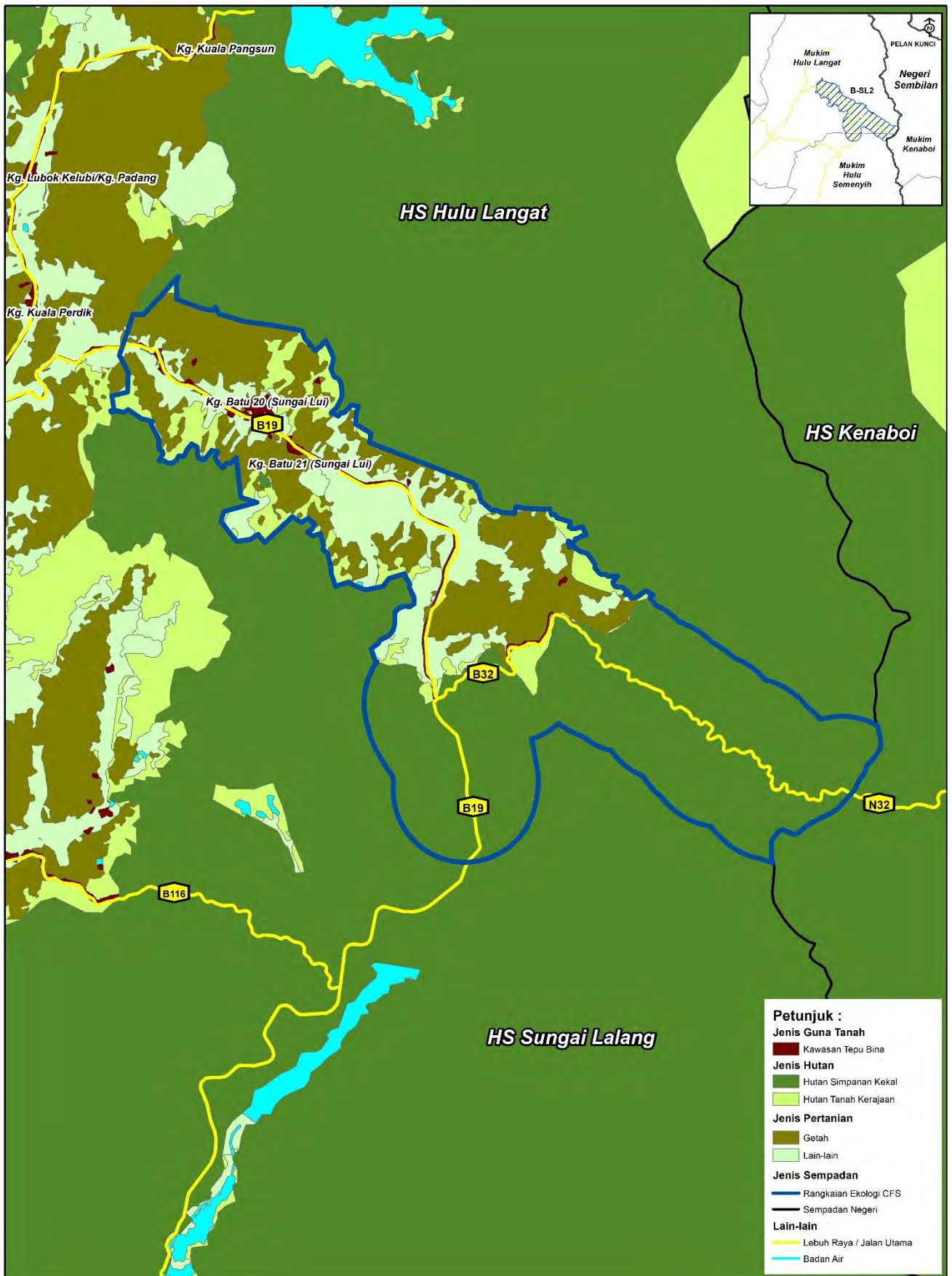
Jadual 2.1: Keadaan Guna Tanah B-SL2 Tahun 2010, 2015 dan 2019

Jenis Guna Tanah	2010		2015		2019	
	Luas (Hektar)	%	Luas (Hektar)	%	Luas (Hektar)	%
Tepu Bina	83	2.78	230	7.70	424	14.19
Badan Air	1	0.02	13	0.44	13	0.44
Hutan	1,604	53.74	1849	61.94	1,748	58.56
Hutan Simpanan Kekal	1,454	48.71	1450	48.57	1,449	48.54
Hutan Tanah Kerajaan	150	5.02	399	13.37	299	10.02
Pertanian	1,297	43.45	893	29.90	800	26.79
Getah	718	24.06	615	20.60	492	16.47
Dusun Buah-buahan	-	-	278	9.30	307	10.28
Lain-lain	579	19.39	-	-	1	0.03
Jumlah	2,985	100.00	2,985	100.00	2,985	100.00

Sumber: BMGN PLANMalaysia dan JPSPM.

Rajah 2.1: Perbandingan Guna Tanah Utama B-SL2 Tahun 2010, 2015 dan 2019

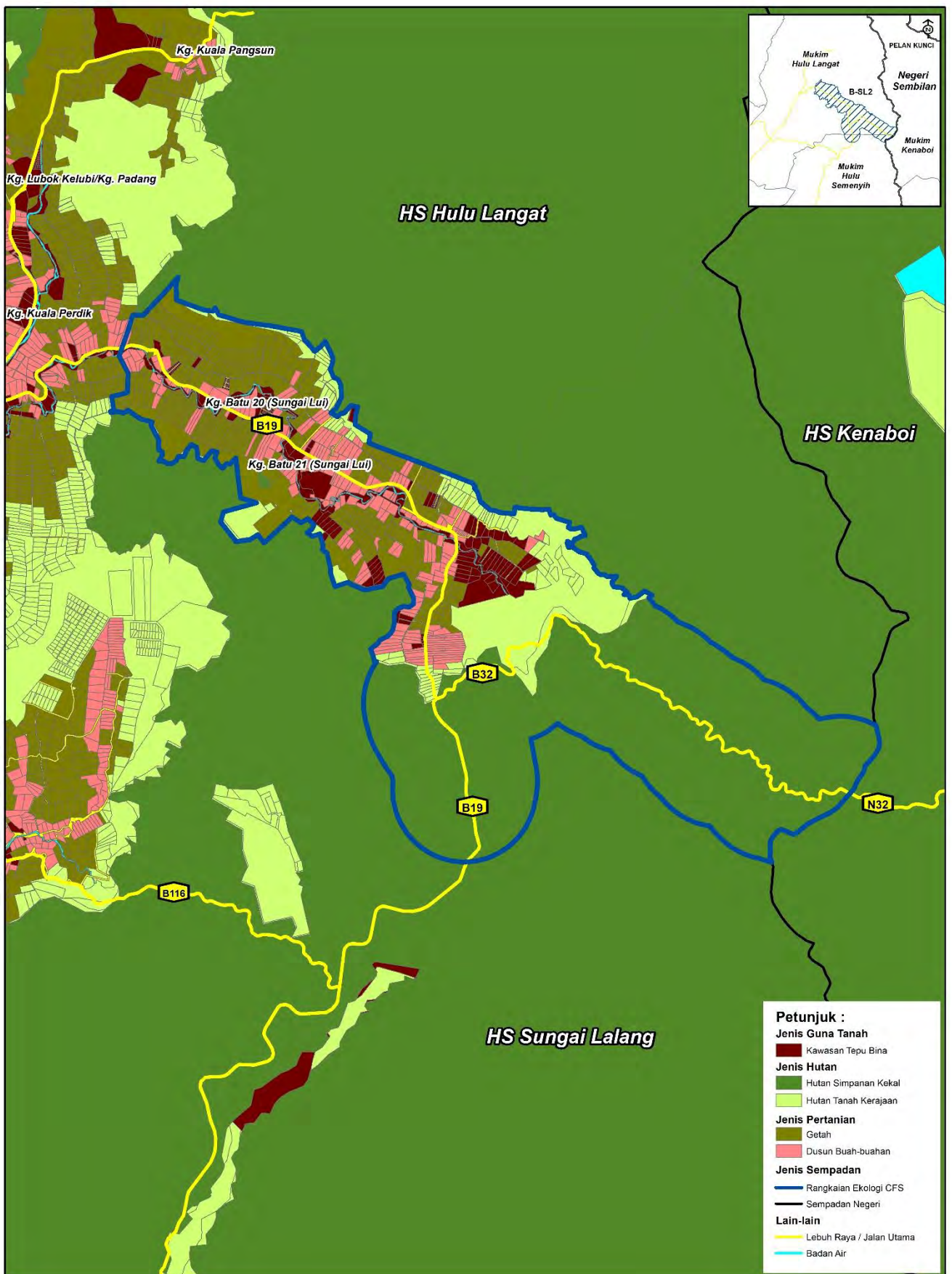

 SKALA

 1:65,000

RAJAH 2.2 : B-SL2 - AKTIVITI GUNA TANAH 2010

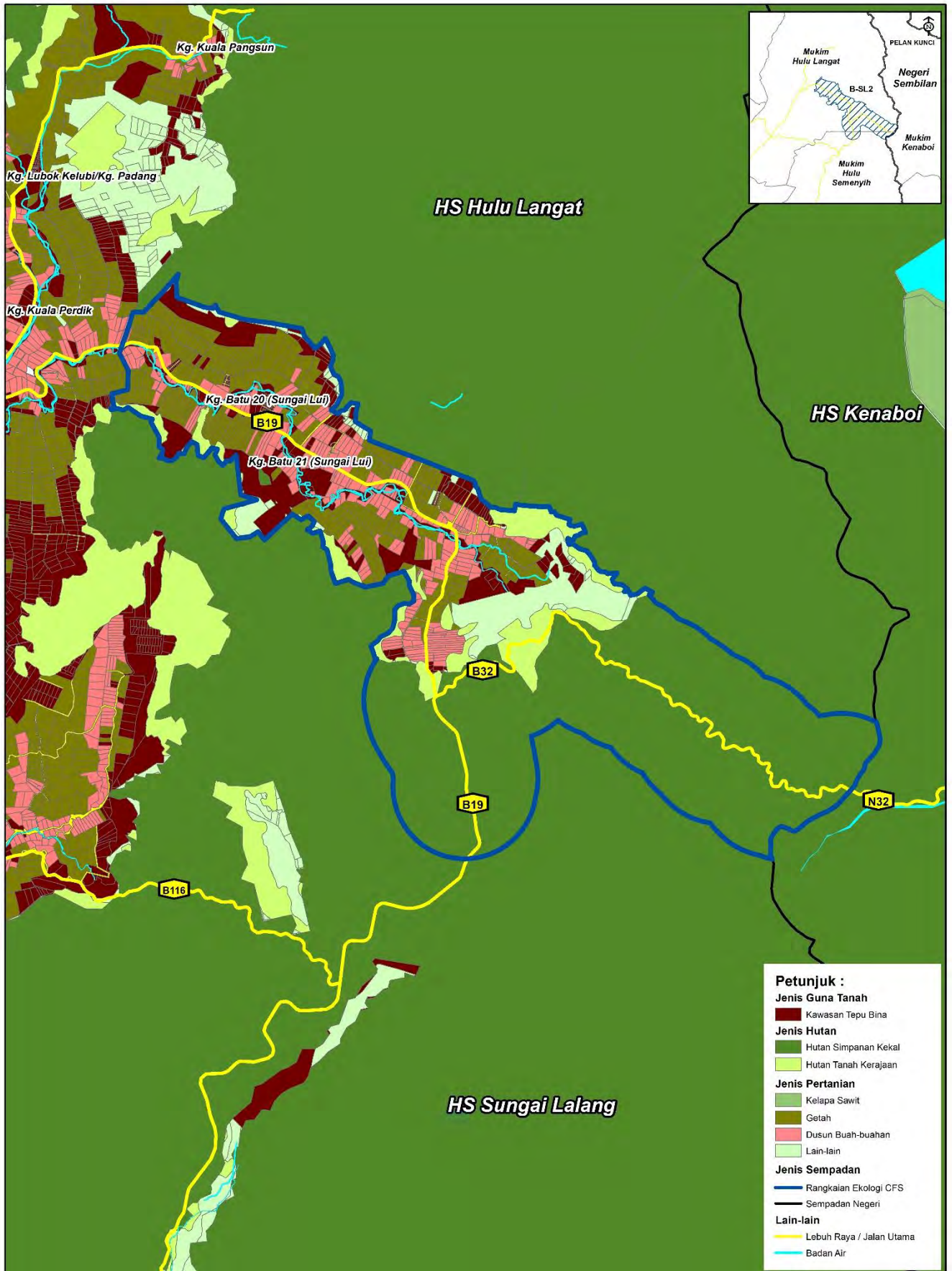

SKALA

 1:65,000

RAJAH 2.3 : B-SL2 - AKTIVITI GUNA TANAH 2015

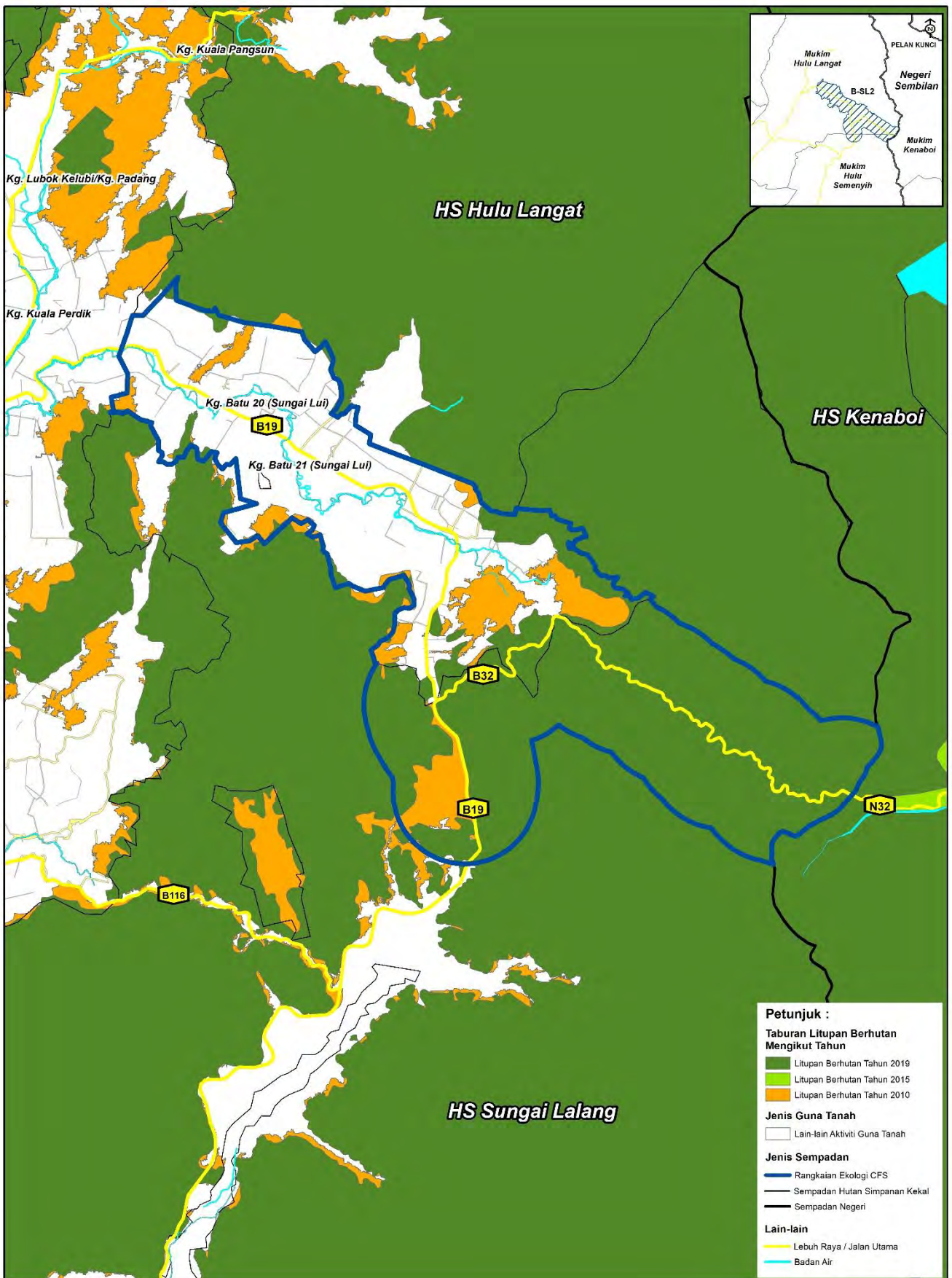

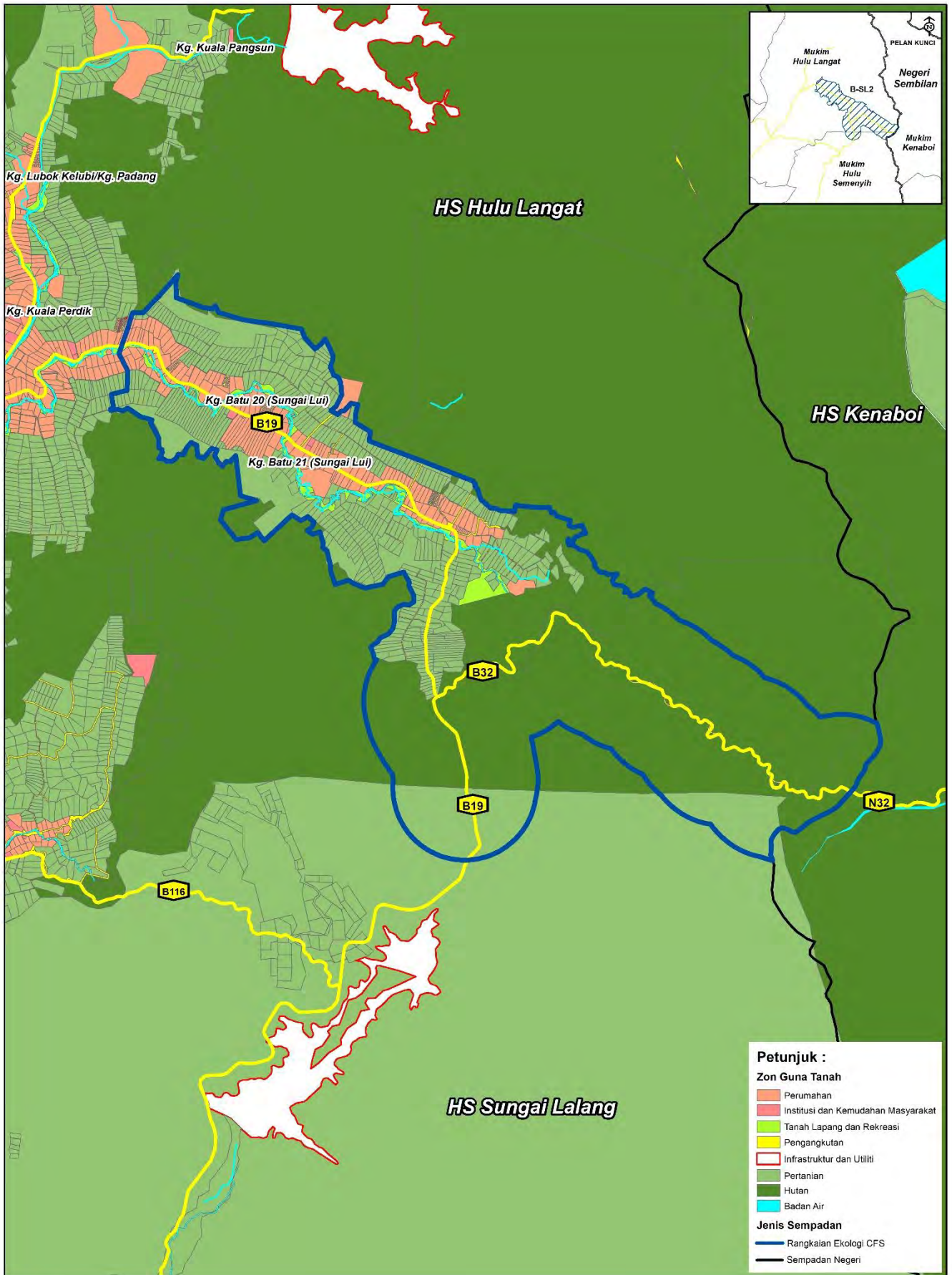

 SKALA

 1:65,000

RAJAH 2.4 : B-SL2 - AKTIVITI GUNA TANAH 2019

 SKALA

 1:65,000

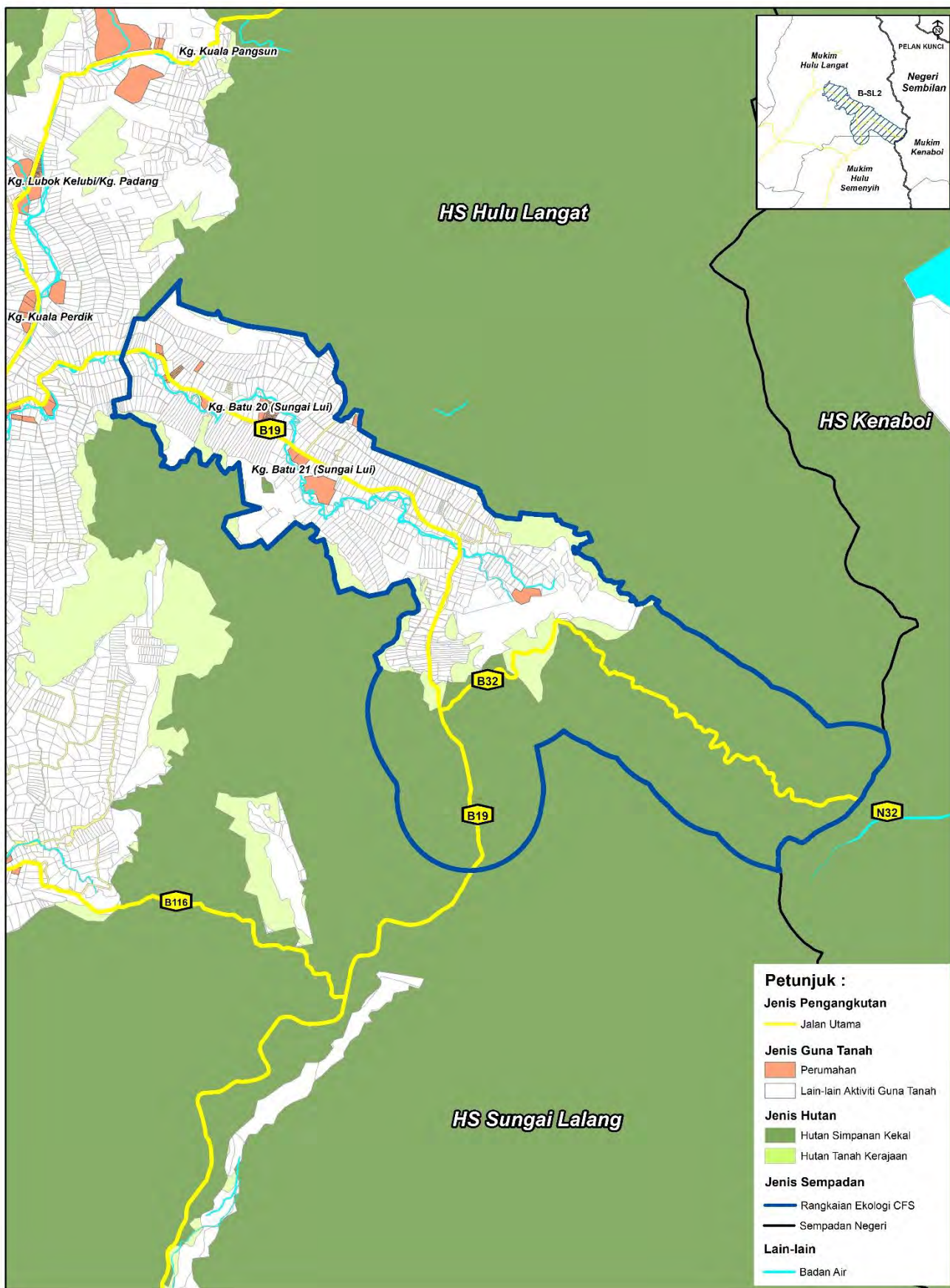
RAJAH 2.6 : B-SL2 - ZON GUNA TANAH 2035

2.2 FUNGSI RANGKAIAN EKOLOGI TERHADAP HIDUPAN LIAR

Keadaan semasa dan fungsi Rangkaian Ekologi kepada hidupan liar adalah seperti **Jadual 2.2** dan **Rajah 2.7**.

Jadual 2.2: Tahap Fungsian B-SL2 Terhadap Hidupan Liar

Kriteria Penilaian	Penerangan / Hasil Analisis										
 Aktiviti guna tanah sekitar	Pembangunan pertanian dan perumahan di bahagian sisi jalan B19. Kawasan di sisi jalan B32 masih kekal berhutan.										
 HCVF yang dikenal pasti	Tidak wujud di Rangkaian Ekologi ini (JPSM, 2020).										
 Pembinaan jalan	B32 (Jalan Semenyih - Kuala Klawang). B19 (Jalan Sungai Lalang).										
 <i>Hotspot</i> hidupan liar	Tiada sira tiruan di rangkaian ekologi ini.										
 Senarai semak spesies yang dilindungi Akta Konservasi Hidupan Liar, 2010	Mamalia (126 spesies) antaranya: <ul style="list-style-type: none"> • Harimau Kumbang • Harimau Dahan • Beruang Matahari • Tapir Burung (110 spesies) Senarai penuh sila rujuk Lampiran 2 .										
 Senarai hidupan liar terancam	<table border="0"> <tr> <td><i>Critical Endangered</i></td> <td><i>Endangered</i></td> </tr> <tr> <td>• Barau-barau</td> <td>• Tapir</td> </tr> <tr> <td>• Tenggiling</td> <td>• Beruk</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• Daun Sayap Biru</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• Tupai Terbang Kotor</td> </tr> </table>	<i>Critical Endangered</i>	<i>Endangered</i>	• Barau-barau	• Tapir	• Tenggiling	• Beruk		• Daun Sayap Biru		• Tupai Terbang Kotor
<i>Critical Endangered</i>	<i>Endangered</i>										
• Barau-barau	• Tapir										
• Tenggiling	• Beruk										
	• Daun Sayap Biru										
	• Tupai Terbang Kotor										
 Senarai pokok hutan terancam	<i>Endangered</i> <ul style="list-style-type: none"> • Meranti Pa'ang (<i>Shorea Bracteolata</i>) 										
 <i>Roadkill</i> yang dikenal pasti	Tiada										
 Pengurusan biodiversiti hidupan liar selain dari harimau dan gajah	Tiada										
 Spesies <i>Human Wildlife Conflict (HWC)</i>	Tapir										
 Pemburuan haram	Ada										
 Langkah pencegahan	Rondaan berkala oleh pihak terlibat.										
 Kaedah penguatkuasaan	Rondaan berkala, <i>trekking</i> pemburuan haram, penggunaan jerat dan senjata api.										

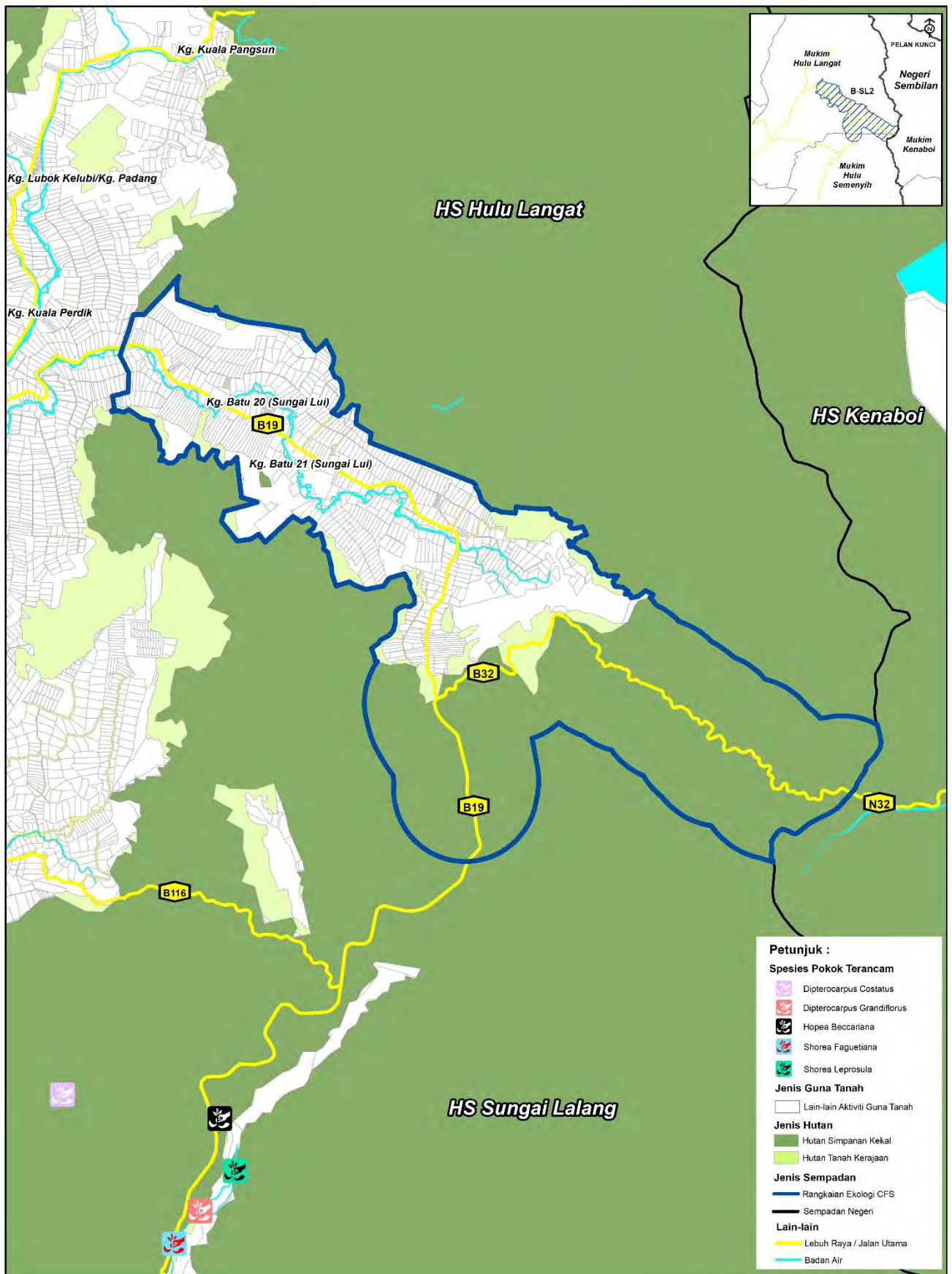

 SKALA

 1:65,000

RAJAH 2.7: B-SL2 - RANGKAIAN PENGANGKUTAN

SKALA
1:65,000

RAJAH 2.8: B-SL2 - SPESIES POKOK TERANCAM

2.3 RUMUSAN CADANGAN PEMELIHARAAN RANGKAIAN EKOLOGI B-SL2 (HS Hulu Langat - HS Sungai Lalang)

Memohon pewartaan HTK di dalam kawasan CFS dan Rangkaian Ekologi kepada PTG (Rajah 2.10). Lokasi dan status terkini HTK perlu disemak bagi memastikan tiada pemilikan sebelum diwartakan sebagai HSK.

Mengawal pembesaran kawasan pembangunan sama ada pertanian atau tepu bina ke kawasan hutan simpan.

Pemasangan papan tanda CFS atau hidupan liar bersama *flashing amber light* dan kawalan kelajuan seperti transverse bar / speed breaker.

Pembangunan pertanian yang mampan serta mesra biodiversiti:

- Menggalakkan amalan agroperhutanan dan agroekologi seperti tanaman penutup bumi dan integrasi tanaman di dalam ladang/kebun getah, kelapa sawit dan kebun buah-buahan.
- Memastikan kawasan pertanian berstatus ladang menyediakan sekurang-kurangnya 10 peratus daripada jumlah keluasan ladang untuk komponen *Conservation Agriculture Zone* (CAZ) yang sesuai.
- Memastikan kawasan pertanian memperoleh persijilan pertanian mampan.

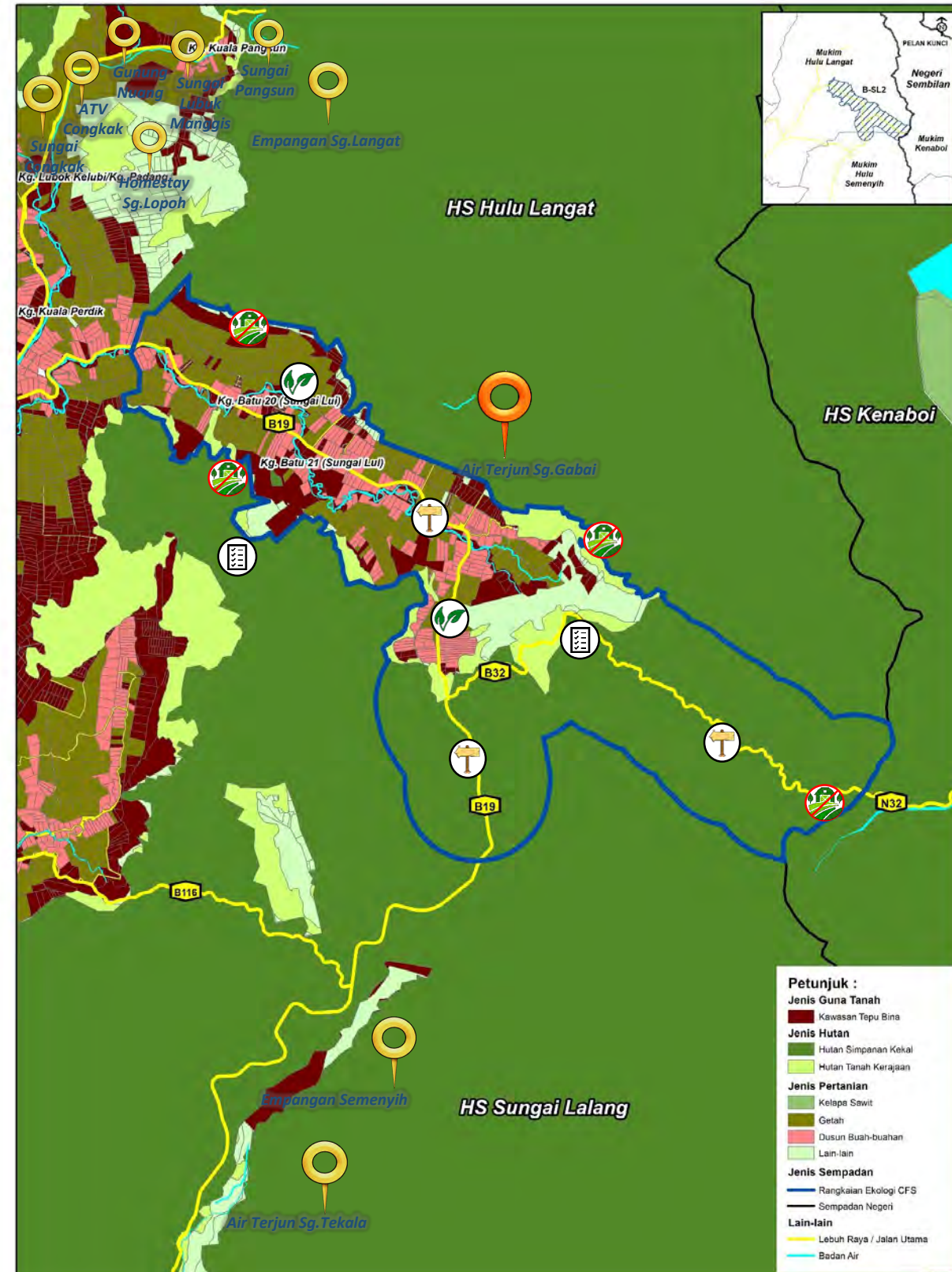
Produk pelancongan berstatus *low value*.

Produk pelancongan berstatus *medium value*.

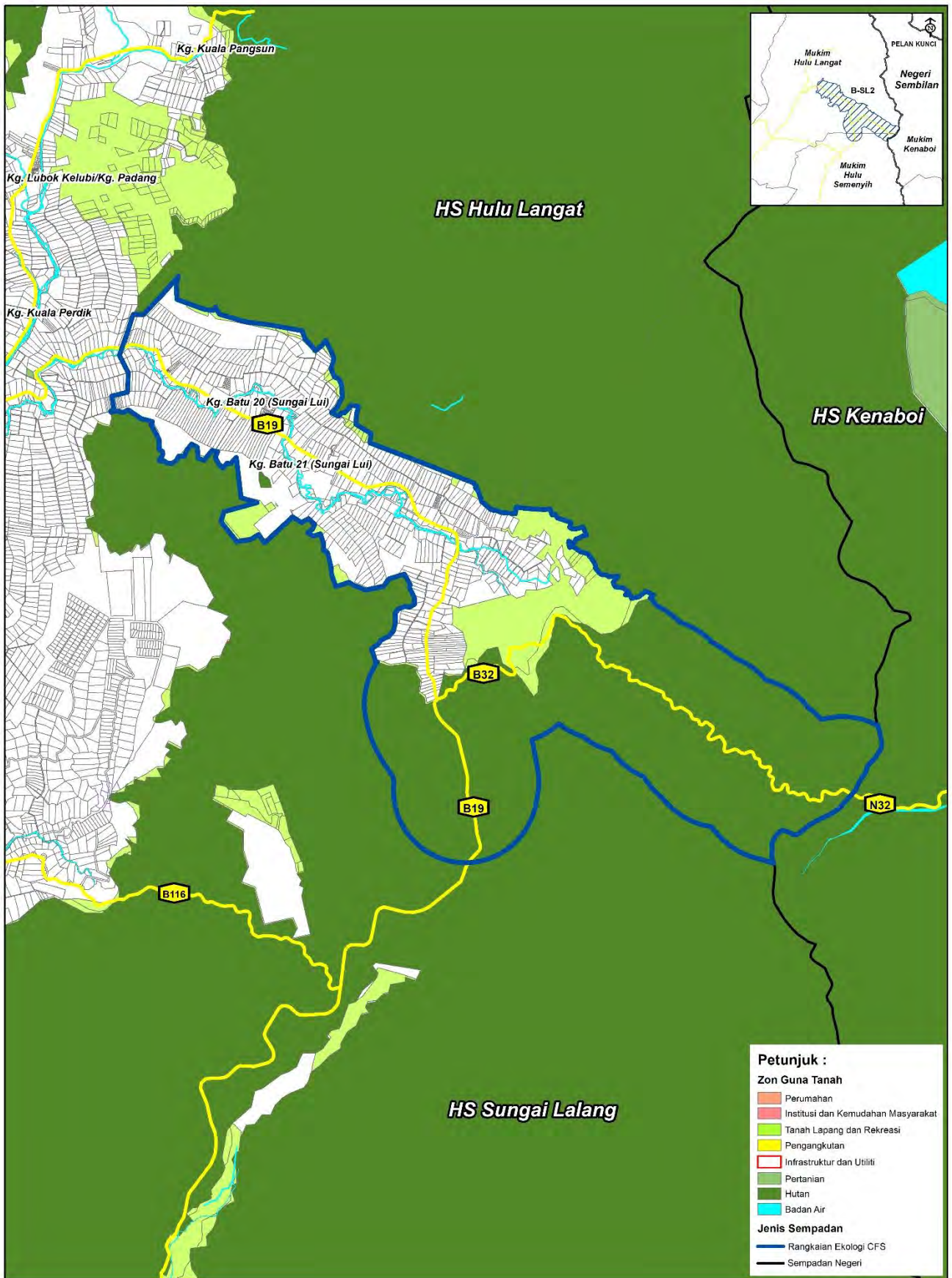
Lain-lain cadangan untuk kawasan Rangkaian Ekologi:

- Menyediakan Sistem Pemantauan Kutipan Data Umum Stok Biodiversiti melalui kaedah survei dengan membentuk *Line Transect* berukuran 200m lebar dan 1 km panjang yang dibuat di kawasan kiri kanan hutan dan satu *Line Transect* di dalam Rangkaian Ekologi untuk membanci kehadiran mamalia, burung dan herpetofauna.
- Mengenal pasti mana-mana kawasan yang sesuai di dalam Rangkaian Ekologi untuk dikelaskan sebagai HCVF / HCVA.
- Menjadikan kawasan pertanian sebagai kawasan keutamaan di bawah Kempen Penanaman 100 Juta Pokok di dalam komponen CAZ berkaitan seperti agroperhutanan, mini koridor, tompok hutan, pemeliharaan puncak bukit dan cerun serta penyediaan rizab riparian.
- Memulihara spesies endemik dan terancam di dalam Rangkaian Ekologi CFS dengan menjalankan kajian fenologi spesies endemik dan terancam bagi memastikan wujudnya regenerasi anak benih dan anak pokok. Kajian *ex-situ* dan *in-situ* juga boleh dijalankan untuk meningkatkan populasi spesies endemik dan terancam dari mengelakkan kepupusan.
- Menyediakan zon penampungan sempadan kampung dan menggalakkan inisiatif *co-existence* antara manusia dan hidupan liar di kawasan zon penampungan bagi mengelakkan konflik.

(Perincian inisiatif pelaksanaan di **Jadual 2.3**).

RAJAH 2.9: B-SL2 - LOKASI CADANGAN PEMELIHARAAN RANGKAIAN EKOLOGI

RAJAH 2.10 : B-SL2 – CADANGAN PEWARTAAN HUTAN TANAH KERAJAAN SEBAGAI HUTAN SIMPANAN KEKAL

SKALA
1:65,000

Jadual 2.3: Senarai Produk Pelancongan Mengikut Inisiatif Pelaksanaan Ekopelancongan B-SL2

Bil	Inisiatif Pelaksanaan	Air Terjun Sg.Congkak	Air Terjun Sg. Gabai	Air Terjun Sg. Tekala	Sungai Pangsun	Sungai Lubuk Manggis	Homestay Sungai Lopoh	Gunung Nuang	ATV Sg. Congkak	Empangan Semenyih	Empangan Sg.Langat
Mengukuhkan dan Mempelbagaikan Aktiviti Pelancongan CFS Sebagai Pendapatan Alternatif dalam Menyumbang Ekonomi Negeri											
1.	Menyediakan Pelan Pengurusan Pelancongan	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2.	Menyediakan revolusi produk pelancongan mampan	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3.	Menyediakan pakej, promosi, kadar bayaran dan pengelasan produk pelancongan mengikut zon	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
4.	Cadangan kadar bayaran yang dikenakan boleh menyumbang kepada ekonomi negeri	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
5.	Menyenaraikan produk pelancongan berpotensi untuk senarai JWN		√								
6.	Pembangunan <i>eco-lodge</i>	√	√	√	√	√		√			
7.	Mengukuhkan aktiviti pelancongan di kawasan sungai, tasik, air terjun dan pantai	√	√	√	√	√		√		√	√
8.	Menerapkan penglibatan Orang Asli dan budaya	√	√	√	√	√	√	√	√		
9.	Menyediakan mitigasi untuk menghadapi halangan	√	√	√	√	√		√		√	√
10.	Pembangunan dan pelaksanaan pelancongan selaras dengan daya tampungan		√								

sambungan

Jadual 2.3: Senarai Produk Pelancongan Mengikut Inisiatif Pelaksanaan Ekopelancongan B-SL2

Bil	Inisiatif Pelaksanaan	Air Terjun Sg. Congkak	Air Terjun Sg. Gabai	Air Terjun Sg. Tekala	Sungai Pangsun	Sungai Lubuk Manggis	Homestay Sungai Lopoh	Gunung Nuang	ATV Sg. Congkak	Empangan Semenyih	Empangan Sg. Langat
Meningkatkan Tahap Kemudahan Fasiliti dan Program di Kawasan Tarikan Pelancong											
1.	Memperkukuhkan komponen fasiliti, pakej dan sistem pelancongan	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2.	Pertandingan fotografi di Rangkaian Ekologi dan hidupan liar	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3.	Memperolehi Pensijilan Pelancongan Mampan dari badan bertauliah		√								
4.	Program dan aktiviti berkaitan pelancongan	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
5.	Mewujudkan platform integrasi dari pelbagai sektor / media sosial / agensi yang dapat menyokong aktiviti pelancongan mampan	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Status Zon Pelancongan		Low Value	Medium Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value	Low Value

LAMPIRAN

SENARAI SEMAK HIDUPAN LIAR

Sumber: Jabatan PERHILITAN dan dan rujukan bahan sekunder sepanjang penyediaan Pelan Induk Rangkaian Ekologi CFS (PIRECFS) 2022.

LAMPIRAN 1: SENARAI SEMAK HIDUPAN LIAR B-SL1 (2020)

a) Mamalia

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	KELAS MAMMALIA		
	ORDER CARNIVORA		
	Felidae		
1	<i>Panthera pardus</i>	Harimau Kumbang	VU
2	<i>Pardofelis marmorata</i>	Kucing Dahan	NT
3	<i>Prionailurus bengalensis</i>	Kucing Batu	LC
	Ursidae		
4	<i>Helarctos malayanus</i>	Beruang Matahari	VU
	Viverridae		
5	<i>Paradoxurus hermaphroditus</i>	Musang Pulut	LC
6	<i>Viverra megaspila</i>	Musang Titik Besar	EN
7	<i>Viverra zangalla</i>	Musang Tenggalong	LC
8	<i>Viverra zibetha</i>	Musang Jebat	LC
	ORDER CETARTIODACTYLA		
	Bovidae		
9	<i>Bos gaurus</i>	Seladang	VU
10	<i>Capricornis sumatraensis</i>	Kambing Gurun	VU
	Cervidae		
11	<i>Muntiacus muntjak</i>	Kijang	LC
12	<i>Rusa unicolor</i>	Rusa Sambar	VU
	Suidae		
13	<i>Sus scrofa</i>	Babi Hutan	LC
	Tragulidae		
14	<i>Tragulus kanchil</i>	Pelanduk	LC
15	<i>Tragulus napu</i>	Napuh	LC
	ORDER PERISSODACTYLA		
	Tapiridae		
16	<i>Tapirus indicus</i>	Tapir	EN
	ORDER PHOLIDOTA		
	Manidae		
17	<i>Manis javanica</i>	Tenggiling	CR
	ORDER PRIMATES		
	Cercopithecidae		
18	<i>Macaca fascicularis</i>	Kera	VU
19	<i>Macaca nemestrina</i>	Beruk	EN
20	<i>Presbytis siamensis</i>	Lotong	NT

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	Hylobatidae		
21	<i>Hylobates lar</i>	Ungka Tangan Putih	EN
22	<i>Symphalangus syndactylus</i>	Siamang	EN
	ORDER RODENTIA		
	Hystricidae		
23	<i>Hystrix brachyura</i>	Landak Raya	LC

Nota: LC=Least Concern; NT=Near Threatened; VU=Vulnerable; EN=Endangered; CR=Critically Endangered

b) Burung

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	KELAS AVES		
	ORDER ACCIPITRIFORMES		
	Accipitridae		
1	<i>Accipiter gularis</i>	Lang Sewah	LC
	ORDER BUCEROTIFORMES		
	Bucerotidae		
2	<i>Anorrhinus galeritus</i>	Enggang Belukar	NT
3	<i>Anthracoseros albirostris</i>	Enggang Kelingking	LC
4	<i>Anthracoseros malayanus</i>	Enggang Gatal Birah	VU
5	<i>Berenicornis comatus</i>	Enggang Jambul Putih	EN
6	<i>Buceros bicornis</i>	Enggang Papan	VU
7	<i>Buceros rhinoceros</i>	Enggang Lilin	VU
8	<i>Rhabdotorrhinus corrugatus</i>	Enggang Berkedut	EN
9	<i>Rhinoplax vigil</i>	Enggang Tebang Mertua	CR
10	<i>Rhyticeros undulatus</i>	Enggang Gunung	VU
	ORDER COLUMBIFORMES		
	Columbidae		
11	<i>Chalcophaps indica</i>	Punai Tanah	LC
12	<i>Macropygia unchall</i>	Tekukur Api Gunung	LC
13	<i>Ramphiculus jambu</i>	Punai Jambu	NT
	ORDER CORACIIFORMES		
	Alcedinidae		
14	<i>Alcedo peninsulae</i>	Pekaka Bukit	NT
15	<i>Ceyx erithaca</i>	Pekaka Rimba	LC
16	<i>Halcyon coromanda</i>	Pekaka Belacan	LC
17	<i>Lacedo pulchella</i>	Pekaka Riang Rimba	LC
	ORDER FALCONIFORMES		
	Falconidae		
18	<i>Falco peregrinus</i>	Falko Belalang	LC
	ORDER GALLIFORMES		
	Phasianidae		
19	<i>Argusianus argus</i>	Kuang Raya	NT

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
20	<i>Melanoperdix niger</i>	Siul Bertam	VU
21	<i>Rollulus rouloul</i>	Siul Berjambul	NT
	ORDER GRUIFORMES		
	Heliornithidae		
22	<i>Heliopais personatus</i>	Pendandang	CR
	ORDER PASSERIFORMES		
	Dicaecidae		
23	<i>Dicaeum trigonostigma</i>	Sepah Puteri Bukit	LC
24	<i>Prionochilus maculatus</i>	Sepah Puteri Raja	LC
	Dicruridae		
25	<i>Dicrurus aeneus</i>	Cecawi Keladi	LC
26	<i>Dicrurus macrocercus</i>	Cecawi Rajawali	LC
27	<i>Dicrurus remifer</i>	Cecawi Hamba Kera	LC
	Eurylaimidae		
28	<i>Psarisomus dalhousiae</i>	Takau Injap	LC
	Leiotrichidae		
29	<i>Alcippe peracensis</i>	Rimba Murai Gunung	LC
	Monarchidae		
30	<i>Hypothymis azurea</i>	Sambar Uban Hitam	LC
	Muscicapidae		
31	<i>Anthipes solitarius</i>	Sambar Rengkong Putih	LC
32	<i>Cyornis brunneatus</i>	Sambar Hutan	VU
33	<i>Cyornis concretus</i>	Sambar Ekor Putih	LC
34	<i>Cyornis olivaceus</i>	Sambar Hutan Sumatera	LC
35	<i>Cyornis rubeculoides</i>	Sambar Rengkong Biru	LC
36	<i>Ficedula dumetoria</i>	Sambar Dada Oren	LC
37	<i>Kittacincla malabarica</i>	Murai Rimba	LC
38	<i>Larvivora cyane</i>	Murai Siberia	LC
39	<i>Muscicapa sibirica</i>	Sambar Siberia	LC
40	<i>Muscicapa williamsoni</i>	Sambar Belantara	NE
	Nectariniidae		
41	<i>Aethopyga saturata</i>	Kelicap Gunung	LC
42	<i>Arachnothera hypogrammica</i>	Kelicap Rimba	LC
43	<i>Arachnothera longirostra</i>	Kelicap Jantung	LC
	Pellorneidae		
44	<i>Malacopteron cinereum</i>	Rimba Tua Kecil	LC
45	<i>Malacopteron magnirostre</i>	Rimba Bermisai	LC
46	<i>Pellorneum capistratum</i>	Rimba Kepala Hitam	LC
47	<i>Trichastoma malaccense</i>	Rimba Ekor Pendek	NT
48	<i>Trichastoma tickelli</i>	Rimba Ranting	LC

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	Pittidae		
49	<i>Pitta moluccensis</i>	Pacat Sayap Biru	LC
	Pycnonotidae		
50	<i>Alophoixus bres</i>	Merbah Sampah	NT
51	<i>Alophoixus pallidus</i>	Merbah Rengkong Kembang	LC
52	<i>Alophoixus phaeocephalus</i>	Merbah Perut Kuning	LC
53	<i>Hemixos flavala</i>	Merbah Abu	LC
54	<i>Ixos mcclllandii</i>	Merbah Lorek Gunung	LC
55	<i>Pycnonotus jocosus</i>	Merbah Telinga Merah	LC
56	<i>Tricholestes criniger</i>	Merbah Bulu Panjang Tengkok	LC
	Rhipiduridae		
57	<i>Rhipidura albicollis</i>	Sambar Gila Gunung	LC
58	<i>Rhipidura perlata</i>	Sambar Gila Bukit	LC
	Scotocercidae		
59	<i>Abroscopus superciliaris</i>	Cekup Paroh Kuning	LC
	Stenostiridae		
60	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	Sambar Pacat	LC
	Timaliidae		
61	<i>Erythrogenys hypoleucos</i>	Rimba Paya	LC
62	<i>Pomatorhinus schisticeps</i>	Rimba Pinggir	LC
63	<i>Stachyris maculata</i>	Rimba Rembang Besar	NT
64	<i>Stachyris nigriceps</i>	Rimba Leher Kelabu	LC
65	<i>Stachyris poliocephala</i>	Rimba Kepala Kelabu	LC
	Vangidae		
66	<i>Philentoma pyrhoptera</i>	Sambar Paya	LC
	Vireonidae		
67	<i>Erpornis zantholeuca</i>	Yuhina Perut Putih	LC
	ORDER PICIFORMES		
	Picidae		
68	<i>Blythipicus pyrrhotis</i>	Belatok Bulan	LC
69	<i>Blythipicus rubiginosus</i>	Belatok Punggor	LC
70	<i>Chrysophlegma mentale</i>	Belatok Ranting	NT
71	<i>Chrysophlegma miniaceum</i>	Belatok Merah	LC
72	<i>Sasia abnormis</i>	Belatok Kecil	LC
	ORDER STRIGIFORMES		
	Strigidae		
73	<i>Otus rufescens</i>	Hantu Merah	NT
74	<i>Otus spilocephalus</i>	Hantu Gunung	
	Tytonidae		
75	<i>Phodilus badius</i>	Jampok Pantai	LC

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	ORDER TROGONIFORMES		
	Trogonidae		
76	<i>Harpactes diardii</i>	Kesumba Bukit	NT
77	<i>Harpactes duvaucelii</i>	Kesumba Puteri	NT
78	<i>Harpactes kasumba</i>	Kesumba Batang	NT

Nota: NE=Not Evaluated; LC=Least Concern; NT=Near Threatened; VU=Vulnerable;
EN=Endangered; CR=Critically Endangered

c) Herpetofauna

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	KELAS REPTILIA		
	ORDER SQUAMATA		
	SUBORDER LACERTILIA		
	Varidae		
1	<i>Varanus salvator</i>	Biawak Air	LC

Nota: LC=Least Concern

LAMPIRAN 2 : SENARAI SEMAK HIDUPAN LIAR B-SL2 2020

a) Mamalia

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	KELAS MAMALIA		
	ORDER CARNIVORA		
	Felidae		
1	<i>Catopuma temminckii</i>	Kucing Tulap	NT
2	<i>Neofelis nebulosa</i>	Harimau Dahan	VU
3	<i>Panthera pardus</i>	Harimau Kumbang	VU
	Ursidae		
4	<i>Helarctos malayanus</i>	Beruang Matahari	VU
	Viverridae		
5	<i>Arctictis binturong</i>	Binturong	VU
	ORDER CETARTIODACTYLA		
	Bovidae		
6	<i>Capricornis sumatraensis</i>	Kambing Gurun	VU
	Cervidae		
7	<i>Muntiacus muntjak</i>	Kijang	LC
	Suidae		
8	<i>Sus scrofa</i>	Babi Hutan	LC
	ORDER PERISSODACTYLA		
	Tapiridae		
9	<i>Tapirus indicus</i>	Tapir	EN
	ORDER PHOLIDOTA		
	Manidae		
10	<i>Manis javanica</i>	Tenggiling	CR
	ORDER PRIMATES		
	Cercopithecidae		
11	<i>Macaca nemestrina</i>	Beruk	EN
	ORDER CHIROPTERA		
	Emballonuridae		
12	<i>Emballonura monticola</i>	Kelawar Teng teng	LC
13	<i>Saccolaimus saccolaimus</i>	Kelawar Dada Putih	LC
14	<i>Taphozous melanopogon</i>	Kelawar Daqu Hitam	LC
	Hipposideridae		
15	<i>Coelops frithii</i>	Kelawar Ladam Tiada Berekor	NT
16	<i>Hipposideros armiger</i>	Kelawar Ladam- bulat Terbesar	LC
17	<i>Hipposideros atrox</i>	-	LC

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
18	<i>Hipposideros bicolor</i>	Kelawar Ladam-bulat Biasa	LC
19	<i>Hipposideros cervinus</i>	Kelawar Ladam Bulat Gua	LC
20	<i>Hipposideros cineraceus</i>	Kelawar Ladam-bulat Terkecil	LC
21	<i>Hipposideros diadema</i>	Kelawar Bahu Putih	LC
22	<i>Hipposideros doriae</i>	Kelawar Ladam Bulat Lawas	NT
23	<i>Hipposideros galeritus</i>	Kelawar Ladam-bulat Gua	LC
24	<i>Hipposideros larvatus</i>	Kelawar Ladam-bulat Besar	LC
25	<i>Hipposideros ridleyi</i>	Kelawar Ladam-bulat Singapura	VU
	Megadermatidae		
26	<i>Lyroderma lyra</i>	Kelawar Buas	LC
27	<i>Megaderma spasma</i>	Kelawar Telinga Lebar	LC
	Molossidae		
28	<i>Chaerephon plicatus</i>	Kelasar Rumah	LC
29	<i>Cheiromeles torquatus</i>	Batin Kelasar	LC
30	<i>Mops mops</i>	Kelasar Lubang Kayu	NT
	Nycteridae		
31	<i>Nycteris javanica</i>	Kelawar Muka Lekok	VU
32	<i>Nycteris tragata</i>	Kelawar Muka Lekok	NT
	Pteropodidae		
33	<i>Balionycteris maculata</i>	Cecadu Sayap Bertitik	LC
34	<i>Chironax melanocephalus</i>	Cecadu Kepala Hitam	LC
35	<i>Cynopterus brachyotis</i>	Cecadu Pisang	LC
36	<i>Cynopterus horsfieldii</i>	Cecadu Pisang Besar	LC
37	<i>Cynopterus sphinx</i>	Cecadu Siam	LC
38	<i>Dyacopterus spadiceus</i>	Cecadu Dayak	NT
39	<i>Eonycteris spelaea</i>	Cecadu Gua	LC
40	<i>Macroglossus lagochilus</i>	-	-
41	<i>Macroglossus minimus</i>	Cecadu Madu Bakau	LC
42	<i>Macroglossus sobrinus</i>	Cecadu Madu Bukit	LC
43	<i>Megaerops ecaudatus</i>	Cecadu Tiada Berekor	LC
44	<i>Penthetor lucasi</i>	Cecadu Hitam-pudar	LC
45	<i>Pteropus vampyrus</i>	Keluang	NT
46	<i>Rousettus amplexicaudatus</i>	Cecadu Besar	LC
	Rhinolophidae		
47	<i>Rhinolophus acuminatus</i>	Kelawar Ladam Kenarong	LC
48	<i>Rhinolophus affinis</i>	Kelawar Ladam Hutan	LC
49	<i>Rhinolophus coelophyllus</i>	Kelawar Ladam Berpalang	LC
50	<i>Rhinolophus lepidus</i>	Kelawar Ladam Bulu Kilat	LC
51	<i>Rhinolophus luctus</i>	Kelawar Ladam Terbesar	LC
52	<i>Rhinolophus macrotis</i>	Kelawar Ladam Telinga Panjang	LC
53	<i>Rhinolophus pusillus</i>	Kelawar Ladam Terkecil	LC
54	<i>Rhinolophus refulgens</i>	Kelawar Ladam Bulu Kilat	-
55	<i>Rhinolophus robinsoni</i>	Kelawar Ladam Semenanjung	NT

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
56	<i>Rhinolophus sedulus</i>	Kelawar Ladam Bulu Halus	NT
57	<i>Rhinolophus stheno</i>	Kelawar Ladam Bukit	LC
58	<i>Rhinolophus trifoliatu</i>	Kelawar Ladam Muka Kuning	NT
	Vespertilionidae		
59	<i>Eptesicus circumdatus</i>	-	-
60	<i>Glischropus tylopus</i>	Kelawar Tapak Tangan Putih	LC
61	<i>Hesperoptenus blanfordi</i>	Kelawar Petang Palsu Kecil	LC
62	<i>Hesperoptenus doriae</i>	Kelawar Petang Palsu Sederhana	DD
63	<i>Hesperoptenus tomesi</i>	Kelawar Petang Palsu	VU
64	<i>Kerivoula hardwickii</i>	Kelawar Hutan Hardwicke	LC
65	<i>Kerivoula intermedia</i>	Kelawar Hutan	LC
66	<i>Kerivoula minuta</i>	Kelawar Hutan Terkecil	NT
67	<i>Kerivoula papillosa</i>	Kelawar Hutan Besar	LC
68	<i>Kerivoula pellucida</i>	Kelawar Kepak Jernih	NT
69	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Kelawar Jari Panjang Bukit	VU
70	<i>Murina aenea</i>	Kelawar Bulu Emas	VU
71	<i>Murina cyclotis</i>	Kelawar Hidung Laras Bulat	LC
72	<i>Murina peninsularis</i>	Kelawar Hidung Laras Semenanjung	-
73	<i>Murina suilla</i>	Kelawar Hidung Laras Kecil	LC
74	<i>Myotis horsfieldii</i>	Kelawar Lobang Batu	LC
75	<i>Myotis montivagus</i>	Kelawar Kumis Burma	DD
76	<i>Myotis muricola</i>	Kelawar Kumis	LC
77	<i>Myotis ridleyi</i>	Kelawar Kecil	NT
78	<i>Philetor brachypterus</i>	Kelawar Telinga Pendek	LC
79	<i>Phoniscus atrox</i>	Kelawar Putih Di-telinga	NT
80	<i>Pipistrellus javanicus</i>	Kelawar Hidung Pendek Jawa	LC
81	<i>Pipistrellus stenopterus</i>	Kelawar Malam Kecil	LC
82	<i>Pipistrellus tenuis</i>	Kelawar Hidung Pendek Terkecil	LC
83	<i>Scotophilus kuhlii</i>	Kelawar Rumah	LC
84	<i>Tylonycteris pachypus</i>	Kelawar Buluh Kecil	LC
85	<i>Tylonycteris robustula</i>	Kelawar Buluh Besar	LC
	ORDER EULIPOTYPHLA		
	Erinaceidae		
86	<i>Echinosorex gymnura</i>	Tikus Ambang Bulan	LC
87	<i>Hylomys suillus</i>	Tikus Babi	LC
	Soricidae		
88	<i>Chimarrogale himalayica</i>	Cencerut Air	LC
89	<i>Crocidura fuliginosa</i>	Cencerut Hutan	LC
90	<i>Crocidura malayana</i>	Tikus Pahit	LC
91	<i>Crocidura monticola</i>	Cencerut Hutan	LC
92	<i>Suncus etruscus</i>	Cencerut Terkecil	LC
	ORDER RODENTIA		
	Muridae		
93	<i>Bandicota indica</i>	Wirok Hitam	LC

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
94	<i>Berylmys bowersi</i>	Tikus Bulu Kasar	LC
95	<i>Chiropodomys gliroides</i>	Tikus Buluh	LC
96	<i>Lenothrix canus</i>	Tikus Legong	LC
97	<i>Leopoldamys sabanus</i>	Tikus Perah	LC
98	<i>Maxomys rajah</i>	Tikus Duri Hitam-pudar	VU
99	<i>Maxomys surifer</i>	Tikus Duri Merah	LC
100	<i>Maxomys whiteheadi</i>	Tikus Bangkung	VU
101	<i>Niviventer cremoriventer</i>	Tikus Akar	LC
102	<i>Pithecheir parvus</i>	Tikus Ibu Jari Monyet	DD
103	<i>Rattus exulans</i>	Tikus Kecil	LC
104	<i>Rattus rattus</i>	Tikus Rumah	LC
105	<i>Rattus tiomanicus</i>	Tikus Belukar	LC
106	<i>Sundamys muelleri</i>	Tikus Lembah	LC
	Sciuridae		
107	<i>Aeromys tephromelas</i>	Tupai Terbang Hitam	DD
108	<i>Callosciurus caniceps</i>	Tupai Teratak	LC
109	<i>Callosciurus nigrovittatus</i>	Tupai Tompok	LC
110	<i>Callosciurus notatus</i>	Tupai Pinang	LC
111	<i>Callosciurus prevostii</i>	Tupai Gading	LC
112	<i>Hylopetes spadiceus</i>	Tupai Terbang Pipi Merah	LC
113	<i>Iomys horsfieldii</i>	Tupai Terbang Ekor Merah	LC
114	<i>Lariscus insignis</i>	Tupai Belang Tiga	LC
115	<i>Petaurista petaurista</i>	Tupai Terbang Merah	LC
116	<i>Petinomys setosus</i>	Tupai Terbang Dada Putih	VU
117	<i>Pteromyscus pulverulentus</i>	Tupai Terbang Kotor	EN
118	<i>Ratufa affinis</i>	Tupai Kerawak Putih Kuning	NT
119	<i>Ratufa bicolor</i>	Tupai Kerawak Hitam	NT
120	<i>Rhinosciurus laticaudatus</i>	Tupai Naning	NT
121	<i>Sundasciurus hippurus</i>	Tupai Ekor Kuda	NT
122	<i>Sundasciurus lowii</i>	Tupai Ekor Pendek	LC
123	<i>Sundasciurus tenuis</i>	Tupai Cerleh	LC
	ORDER SCANDENTIA		
	Ptilocercidae		
124	<i>Ptilocercus lowii</i>	Tupai Akar Malam	LC
	Tupaiaidae		
125	<i>Tupaia glis</i>	Tupai Muncung Besar	LC
126	<i>Tupaia minor</i>	Tupai Muncung Akar	LC

Nota: DD=Data Deficient; LC=Least Concern; NT=Near Threatened; VU=Vulnerable; EN=Endangered; CR=Critically Endangered

b) Burung

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	KELAS AVES		
	ORDER ACCIPITRIFORMES		
	Accipitridae		
1	<i>Accipiter gularis</i>	Lang Sewah	LC
	ORDER COLUMBIFORMES		
	Columbidae		
2	<i>Chalcophaps indica</i>	Punai Tanah	LC
3	<i>Macropygia unchall</i>	Tekukur Api Gunung	LC
	ORDER CORACIIFORMES		
	Alcedinidae		
4	<i>Actenoides concretus</i>	Pekaka Rimba Besar	NT
5	<i>Ceyx erithaca</i>	Pekaka Rimba	LC
6	<i>Halcyon coromanda</i>	Pekaka Belacan	LC
7	<i>Lacedo pulchella</i>	Pekaka Riang Rimba	LC
8	<i>Todiramphus chloris</i>	Pekaka Sungai	LC
	ORDER CUCULIFORMES		
	Cuculidae		
9	<i>Cacomantis variolosus</i>	Sewah Gila	LC
10	<i>Phaenicophaeus curvirostris</i>	Cenok Birah	LC
	ORDER FALCONIFORMES		
	Falconidae		
11	<i>Falco peregrinus</i>	Falko Belalang	LC
	ORDER GRUIFORMES		
	Rallidae		
12	<i>Amaurornis phoenicurus</i>	Ruak-ruak	LC
	ORDER PASSERIFORMES		
	Calyptomenidae		
13	<i>Calyptomena viridis</i>	Takau Selawit	NT
	Campephagidae		
14	<i>Pericrocotus igneus</i>	Mas Tulin	NT
	Chloropseidae		
15	<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	Daun Sayap Biru	EN
16	<i>Chloropsis cyanopogon</i>	Daun Kecil	NT
	Cisticolidae		
17	<i>Orthotomus atrogularis</i>	Perenjak Belukar	LC
18	<i>Orthotomus ruficeps</i>	Perenjak Bukit	LC
19	<i>Orthotomus sericeus</i>	Perenjak Rimba	LC
20	<i>Orthotomus sutorius</i>	Perenjak Pisang	LC
	Dicaecidae		
21	<i>Dicaeum everetti</i>	Sepah Puteri Gunung	NT

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
22	<i>Dicaeum trigonostigma</i>	Sepah Puteri Bukit	LC
23	<i>Prionochilus maculatus</i>	Sepah Puteri Raja	LC
	Dicruridae		
24	<i>Dicrurus aeneus</i>	Cecawi Keladi	LC
25	<i>Dicrurus macrocercus</i>	Cecawi Rajawali	LC
26	<i>Dicrurus paradiseus</i>	Cecawi Anting-anting	LC
27	<i>Dicrurus remifer</i>	Cecawi Hamba Kera	LC
	Estrildidae		
28	<i>Lonchura striata</i>	Pipit Tuli	LC
	Eurylaimidae		
29	<i>Psarisomus dalhousiae</i>	Takau Injap	LC
	Irenidae		
30	<i>Irena puella</i>	Dandang Gajah	LC
	Laniidae		
31	<i>Lanius tigrinus</i>	Tirjup Rimau	LC
	Leiotrichidae		
32	<i>Alcippe peracensis</i>	Rimba Murai Gunung	LC
	Monarchidae		
33	<i>Hypothymis azurea</i>	Sambar Uban Hitam	LC
34	<i>Terpsiphone paradisi</i>	Sambar Ekor Panjang	LC
	Motacillidae		
35	<i>Motacilla cinerea</i>	Pipit Batu	LC
	Muscicapidae		
36	<i>Anthipes solitarius</i>	Sambar Rengkong Putih	LC
37	<i>Copsychus saularis</i>	Murai Kampung	LC
38	<i>Cyornis banyumas</i>	Sambar Bukit	LC
39	<i>Cyornis brunneatus</i>	Sambar Hutan	VU
40	<i>Cyornis concretus</i>	Sambar Ekor Putih	LC
41	<i>Cyornis rubeculoides</i>	Sambar Rengkong Biru	LC
42	<i>Cyornis tickelliae</i>	Sambar Kelicap Ranting	LC
43	<i>Enicurus leschenaulti</i>	Cegar Dahi Putih	LC
44	<i>Enicurus ruficapillus</i>	Murai Cegar	NT
45	<i>Ficedula dumetoria</i>	Sambar Dada Oren	LC
46	<i>Ficedula mugimaki</i>	Sambar Mugimaki	LC
47	<i>Ficedula superciliaris</i>	Sambar Binjai	LC
48	<i>Kittacincla malabarica</i>	Murai Rimba	LC
49	<i>Larvivora cyane</i>	Murai Siberia	LC
50	<i>Muscicapa dauurica</i>	Sambar Asia	LC
51	<i>Muscicapa sibirica</i>	Sambar Siberia	LC
52	<i>Muscicapa williamsoni</i>	Sambar Belantara	NE
53	<i>Myiommela leucura</i>	Murai Ekor Putih	LC

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
	Nectariniidae		
54	<i>Aethopyga saturata</i>	Kelicap Gunung	LC
55	<i>Arachnothera affinis</i>	Kelicap Jantung Bukit	LC
56	<i>Arachnothera hypogrammica</i>	Kelicap Rimba	LC
57	<i>Arachnothera longirostra</i>	Kelicap Jantung	LC
58	<i>Arachnothera modesta</i>	Kelicap Jantung Bukit	LC
59	<i>Arachnothera robusta</i>	Kelicap Jantung Paruh Panjang	LC
60	<i>Cinnyris jugularis</i>	Kelicap Bukit	LC
	Oriolidae		
61	<i>Oriolus xanthonotus</i>	Dandang Belukar	NT
	Pellorneidae		
62	<i>Malacocincla abbotti</i>	Rimba Riang	LC
63	<i>Malacocincla sepiaria</i>	Rimba Hutan	LC
64	<i>Malacopteron albogulare</i>	Rimba Dahan	NT
65	<i>Malacopteron cinereum</i>	Rimba Tua Kecil	LC
66	<i>Malacopteron magnirostre</i>	Rimba Bermisai	LC
67	<i>Pellorneum capistratum</i>	Rimba Kepala Hitam	LC
68	<i>Trichastoma malaccense</i>	Rimba Ekor Pendek	NT
69	<i>Trichastoma tickelli</i>	Rimba Ranting	LC
	Pycnonotidae		
70	<i>Alophoixus bres</i>	Merbah Sampah	NT
71	<i>Alophoixus pallidus</i>	Merbah Rengkong Kembang	LC
72	<i>Alophoixus phaeocephalus</i>	Merbah Perut Kuning	LC
73	<i>Brachypodius atriceps</i>	Merbah Siam	LC
74	<i>Hemixos flavala</i>	Merbah Abu	LC
75	<i>Ixidia cyaniventris</i>	Merbah Kelabu	NT
76	<i>Ixidia erythrophthalmos</i>	Merbah Kecil	LC
77	<i>Ixos mccllellandii</i>	Merbah Lorek Gunung	LC
78	<i>Pycnonotus brunneus</i>	Merbah Mata Merah	LC
79	<i>Pycnonotus finlaysoni</i>	Merbah Luris Leher	LC
80	<i>Pycnonotus zeylanicus</i>	Barau-barau	CR
81	<i>Tricholestes criniger</i>	Merbah Bulu Panjang Tengkok	LC
	Rhipiduridae		
82	<i>Rhipidura albicollis</i>	Sambar Gila Gunung	LC
83	<i>Rhipidura perlata</i>	Sambar Gila Bukit	LC
	Scotocercidae		
84	<i>Abroscopus superciliaris</i>	Cekup Paroh Kuning	LC
	Stenostiridae		
85	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	Sambar Pacat	LC
	Sturnidae		
86	<i>Gracula religiosa</i>	Tiong Mas	LC
	Timaliidae		
87	<i>Erythrogehyas hypoleucos</i>	Rimba Paya	LC

No.	Nama Spesies	Nama Tempatan	Status Konservasi
88	<i>Macronous ptilosus</i>	Rimba Pong Pong	NT
89	<i>Mixornis gularis</i>	Rimba Berjalur	LC
90	<i>Pomatorhinus schisticeps</i>	Rimba Pinggir	LC
91	<i>Stachyris maculata</i>	Rimba Rembang Besar	NT
92	<i>Stachyris nigriceps</i>	Rimba Leher Kelabu	LC
93	<i>Stachyris poliocephala</i>	Rimba Kepala Kelabu	LC
	Vangidae		
94	<i>Philentoma pyrhoptera</i>	Sambar Paya	LC
	Vireonidae		
95	<i>Erpornis zantholeuca</i>	Yuhina Perut Putih	LC
	ORDER PICIFORMES		
	Indicatoridae		
96	<i>Indicator archipelagicus</i>	Gembala Lebah	NT
	Picidae		
97	<i>Blythipicus pyrrhotis</i>	Belatok Bulan	LC
98	<i>Blythipicus rubiginosus</i>	Belatok Punggor	LC
99	<i>Chrysophlegma mentale</i>	Belatok Ranting	NT
100	<i>Chrysophlegma miniaceum</i>	Belatok Merah	LC
101	<i>Hemicircus sordidus</i>	Belatok Punggoh	LC
102	<i>Meiglyptes tukki</i>	Belatok Tuki-tuki	NT
103	<i>Micropternus brachyurus</i>	Belatok Biji Nangka	LC
104	<i>Sasia abnormis</i>	Belatok Kecil	LC
	ORDER STRIGIFORMES		
	Strigidae		
105	<i>Otus bakkamoena</i>	Hantu Reban	LC
106	<i>Otus spilocephalus</i>	Hantu Gunung	
	Tytonidae		
107	<i>Phodilus badius</i>	Jampok Pantai	LC
	ORDER TROGONIFORMES		
	Trogonidae		
108	<i>Harpactes diardii</i>	Kesumba Bukit	NT
109	<i>Harpactes duvaucelii</i>	Kesumba Puteri	NT
110	<i>Harpactes kasumba</i>	Kesumba Batang	NT

Nota: NE=Not Evaluated; LC=Least Concern; NT=Near Threatened; VU=Vulnerable; EN=Endangered; CR=Critically Endangered

PELAN INDUK
RANGKAIAN EKOLOGI
CENTRAL FOREST SPINE (PIRECFS)

2022
SELANGOR

Jilid 2

PIRECFS

ISBN 978-967-5456-77-0